Povești nemuritoare

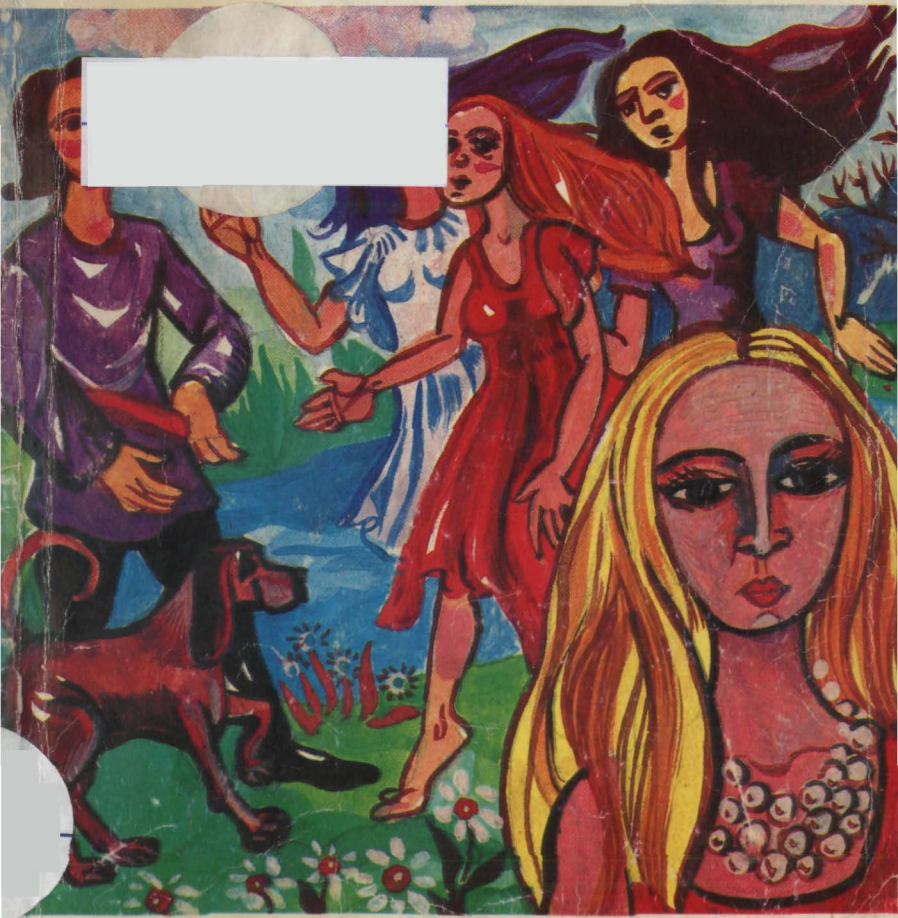

EDITURA ION CREANGĂ

Coperta:
CARMEN STĂNESCU

© Editura Ion Creangă S.A.
Poveşti nemuritoare, 36, 1997

Toate drepturile aparţin Editurii Ion Creangă. Reproducerea integrală sau parţială este interzisă şi va fi pedepsită conform legii.

ISBN 973-25-0581-8

EDITURA ION CREANGĂ S.A.
Piaţa Presei Libere, nr. 1
Sector 1, Bucureşti
Tel.: 222 32 54
Fax: 223 11 12
ROMÂNIA

tYGRI book

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI, 1997

Păstorul Mina şi Muşata[1] Lumii

A FOST ODATĂ un moş şi o babă, săraci, lipiţi pământului, fără copii şi fără un ciur de făină pentru o cină. Cum trăiau, numai ei ştiau!

De sărmani ce erau, cărau toată vara lemne în spinare din pădure, ca să aibă cu ce se încălzi iarna. Şi-aşa trecea viaţa lor, în mizerie şi sărăcie...

Într-o zi, ducându-se în pădure şi trecând printr-o vale, moşul şi baba văzură înaintea lor o cărare necunoscută până atunci.

Mergând pe această cărare, se opriră deodată, căci ce le văzură ochii? Un copil înfăşat în nişte cârpe de lână vechi. Baba se aplecă îndată, luă copilul şi văzu că era băiat. Mare a fost bucuria babei că i-a ieşit în cale o asemenea minune! Se hotărî să ia copilul acasă şi să-l crească. Moşul, însă, nici nu vroia să audă şi-ncepu a-i zice babei:

---

[1] Muşata – frumoasa (în aromână).

– Noi n-avem nici un ciur de făină şi tu vrei să creşti copilul ăsta mic de-o săptămână? Se vede, babo, că ţi-ai pierdut minţile la bătrâneţe!

Dar baba, bucurându-se, nici nu vru s-audă vorbele moşului şi-i zise:

– Auzi, moşule, ori n-auzi? Mai bine mă despart de tine decât de acest copilaş! Nu ne purta tu de grijă! Am să cerşesc şi tot am să cresc acest prunc pe care norocul mi l-a scos în drum!

Moşul, văzând că n-o poate clinti pe babă din hotărârea ei, nu mai spuse nici o vorbă şi plecă supărat cu baba şi copilul spre căsuţa lor săracă. Oamenii din sat, auzind că baba a găsit un copilaş în pădure şi, deşi săracă lipită pământului, l-a luat ca să-l crească, începură care mai de care să-i aducă de-ale gurii.

Copilaşul se arăta vesel şi sănătos şi, la câteva zile, baba ţinu cu tot dinadinsul să-l boteze şi-i puse numele: Mina.

Azi aşa, mâine aşa, fiind bine îngrijit şi crescut cu mare dragoste, Mina creştea într-o zi cât alţii-ntr-o lună.

Pe lângă Mina, începură a trăi bine şi moşul cu baba; căci tot ce trimeteau oamenii din sat era îndestulător pentru toţi trei.

Zi după zi, lună după lună şi an după an, Mina crescu tare mândru şi voinic. Era acum un flăcău de şaisprezece ani.

Pentru mândreţea, frumuseţea şi voinicia lui, toţi flăcăii din sat îl pizmuiau. Auzind că Mina a fost găsit de babă, în pădure, înfăşat în nişte cârpe vechi de lână, au început a-i zice:

– Mina, Mina,
Dudumina,
Găsit în cârpe de lână,
De-un bătrân şi o bătrână.

Auzind mereu aceste vorbe răutăcioase, Mina se întristă tare mult. Într-o zi întrebă pe un prieten de ce i se spune aşa şi acesta îi zise:

– Fiindcă m-ai întrebat, am să-ţi spun ce am auzit. După cum zic mamele noastre, tu nu eşti fiul adevărat al moşului şi al babei. Ei te-au găsit în pădure, pe-o cărare, înfăşat în nişte cârpe de lână. De-aceea flăcăii-ţi spun aşa.

Sărmanul Mina, auzind aceste vorbe, îşi lăsă ochii în pământ şi, tăcut, se întoarse acasă.

Baba, văzându-l pe Mina atât de posomorât, îl întrebă:

– Ce ţi s-a întâmplat, fiul meu, de eşti atât de supărat?

Mina, privind-o trist şi suspinând din adâncul inimii, îi spuse:

– Jură-te pe pământ, pe cer şi pe soare, că-mi vei spune drept dacă eu sunt fiul tău adevărat sau m-ai găsit înfăşat în nişte cârpe vechi de lână, pe cărarea din pădure!

Sărmana babă rămase ca mută, la auzul acestor vorbe. Nu ştia ce să mai zică. Să-i spună adevărul, îi era teamă că-l va pierde. Să-l mintă, însemna să nu-şi ţină jurământul făcut. Dar, vrând-nevrând, îi spuse totul, din clipa în care l-a găsit în pădure şi până atunci. Auzindu-şi povestea, Mina se întoarse către babă şi-i spuse:

– Vă sunt tare recunoscător pentru că m-aţi crescut, dar, de-acum înainte, nu mai pot să rămân în acest sat în care toţi îşi râd de mine. Am să plec încotro mi-or vedea ochii!

Baba, auzind hotărârea lui Mina, simţi că viaţa ei nu mai are nici un rost. Plânse, se jeli, îl rugă să-şi schimbe gândul, dar toate fură în zadar.

A doua zi, Mina se trezi de dimineaţă, se spălă, se pieptănă, îşi puse opincile şi, luându-şi rămas bun de la babă şi de la moş, plecă la drum.

Merse el ce merse, până se întunecă. La fel făcu şi-a doua, şi-a treia zi. Obosit de-atâta drum şi răzbindu-l foamea, se opri la o stână şi ceru o bucată de pâine.

Păstorii de la stână, văzându-l atât de chipeş şi de voinic, crezură că este vreun fecior de domn, năpăstuit. Îl primiră cu omenie şi-l ospătară cu toate cele bune de la stână.

Mina rămase câteva zile la stână, să se odihnească. Împrietenindu-se cu el, păstorii îl întrebară din ce loc este şi încotro a plecat singur.

Mina le spuse că este orfan şi că a plecat să-şi caute norocul. Stăpânul turmelor, auzind vorbele lui Mina, îl întrebă dacă vrea să rămână la turma lui. Mina primi cu bucurie, fericit că poate trăi în liniştea muntelui, departe de răutatea oamenilor din sat.

Astfel, din acea zi, Mina rămase păstor. Cealaltă zi primi o traistă, o tâmbare[1], o cârlibană[2], un fluier, patru câini şi o turmă de o mie de oi.

Aşa începu viaţa cea nouă a lui Mina, ca păstor. Turma păştea molcom pe munţii împăduriţi

---

[1] Tâmbare – haină de lână, specifică păstorilor aromâni.

[2] Cârlibană – cârlig din lemn sau din fier, folosit de păstori.

ai Pindului, câinii erau ca nişte ostaşi credincioşi şi, de mulţumirea ce-i umplea inima, Mina cânta voios din fluier. Şi mai toate cântecele lui vorbeau de frumuseţea vieţii de păstor.

La auzul fluierului său, toate păsările pădurii se adunau să-l asculte, iar crengile pomilor se aplecau, parcă, în semn de mulţumire. De multe ori şi oile uitau să pască, minunându-se de frumoasa lui cântare. Iar câinii nu se despărţeau de el zi şi noapte. De altfel, ei erau prietenii cei mai apropiaţi ai lui Mina. Iar dorul de bătrânii părăsiţi îi trecea numai cântând din fluier. Mina uitase de toate grijile lumeşti şi, mai ales, de necazurile îndurate în sat.

Într-o zi se trezi de dimineaţă, lăsă oile să pască într-o poiană cu iarbă grasă şi el, cu cei patru câini, se aşeză lângă o fântână, la umbra unui copac. Ca de obicei, îşi scoase fluierul de la brâu şi începu să cânte. Atunci s-a întâmplat să treacă pe acolo o nuntă de zâne. Auzind dulcea cântare a fluierului, trei dintre ele rămaseră înmărmurite. Dar nu mai mică le-a fost mirarea când au văzut frumuseţea şi mândreţea celui ce cânta. Zânele îl priveau cu nesaţ, dar Mina n-avea habar şi cânta nestingherit din fluier.

Oprindu-se din cântat, Mina-şi ridică privirea să-şi urmărească turma. Şi-atunci, ce-i văzură ochii? Trei zâne tinere şi nespus de frumoase, îmbrăcate în cămăşi albe, din borangic, jucau în vârful degetelor şi trupurile lor se unduiau ca nişte panglici.

La vederea lor, Mina crezu că visează şi începu a-şi freca ochii, dar, când le-a auzit şi vorbind, îşi dete seama că totul era aievea. Zânele îl rugară:

– Cântă, flăcăule, să jucăm şi, orice-ai cere, noi îţi dăm!

Mina rămase uimit de frumuseţea lor şi-i căzu fluierul din mâini. Zânele, văzând că bietul păstor s-a pierdut cu firea, îl îmbiară:

– Flăcău mândru şi frumos, alungă-ţi câinii de lângă tine, căci vrem să-ţi vorbim de bine.

Mina le ascultă rugămintea şi rămase singur în mijlocul zânelor. Atunci, cea mai mare dintre ele îi spuse:

– Cum ai putut, flăcăule, să-nveţi să cânţi atât de frumos din fluier? Noi suntem zâne şi am umblat prin munţi, păduri, dealuri, câmpii şi livezi, pretutindeni am umblat şi, până azi, nu am auzit o asemenea cântare din fluier. Ferice de mama

care te-a făcut şi ferice de nevasta care te va avea de bărbat!

Auzind asemenea vorbe, Mina le zise:

– Ia nu vă mai bateţi joc de mine!...

– Noi ţi-am spus adevărul adevărat, continuă zâna cea mare. Auzi, flăcăule, sau n-auzi? Tu, cu fluierul tău, ne-ai încurcat drumurile şi ne-ai făcut de ruşine!

– De ce? întrebă Mina.

– Pentru că noi pornisem la nunta unui flăcău cu Muşata Lumii şi, trecând pe aici şi auzind cântecul tău, parcă ne-ai vrăjit şi ne-am rătăcit de ceilalţi nuntaşi. Spune-ne, acum, ce să facem?

Zâna cea mijlocie adăugă:

– Dacă urechile noastre au fost vrăjite de fluierul flăcăului, ce vină are el?

– Adevărul este că flăcăul acesta n-are absolut nici o vină. El cânta din fluier pentru oile lui, nu pentru noi, dragele mele! sări în ajutorul lui mezina. Şi, privind apoi spre Mina, îi zise cu glas dulce şi duios: Flăcăule mândru şi frumos, ia-ţi din nou fluierul şi cântă-ne, rogu-te, încă o dată, ca să mai jucăm!

Mina, auzind rugămintea duioasă a zânei celei mici, îşi luă fluierul şi-ncepu să cânte.

Pădurea răsuna, copacii se legănau, oile ascultau vrăjite, iar păsările toate îl îngânau. Iar zânele se învârteau în hore ameţitoare şi parcă nu atingeau pământul cu picioarele. Erau ca o spumă învolburată într-o mare prinsă de furtună.

Când simţiră că au ostenit de atâta joc, zânele bătură din palme şi pe loc apărură trei satiri. De la cap până la mijloc erau bărbaţi cu plete lungi şi barbă creaţă, cu pieptul păros, iar de la mijloc în jos erau adevăraţi cai, din cei ce zboară iute ca vântul.

Fiecare zână încălecă numaidecât pe câte unul din ei şi se făcură nevăzute.

Bietul Mina, rămânând singur, se întristă şi mai mult şi începu să ofteze şi să suspine întruna, nemaigăsindu-şi liniştea nici ziua, nici noaptea. De la acea întâmplare, zânele îi apăreau mereu în faţa ochilor.

Şi aşa trecură şase luni şi bietul Mina nu se mai întâlni niciodată cu zânele. De dorul lor, nu lăsă loc neumblat şi necercetat.

Într-o zi, luă cu el doi câini şi porni iar în căutare, dar nu găsi decât păduri pustii şi se întoarse la stână la fel de întristat şi cu dorul mai aprins ca înainte. Dar nu se dădu bătut şi iar porni

în căutarea lor. Tot mergând aşa îngândurat, ajunse într-o pădure deasă, atât de deasă, că abia se putea zări cerul printre crengile copacilor. Obosit de atâta mers, se aşeză la umbra unui copac şi adormi, păzit de cei doi câini credincioşi.

Cum dormea dus, visă că a venit la el o babă şi i-a zis:

– Mina, flăcău mândru şi viteaz, acum şase luni erai vesel şi cântai din fluier, zi şi noapte, înveselind toate păsările, copacii, frunzele şi ierburile! Însă, de când le-ai văzut pe blestematele de zâne, ţi s-a tulburat mintea şi nu-ţi mai găseşti nicăieri liniştea! Ai uitat de fluier, de turma ta de oi, şi de toate bucuriile vieţii de păstor. Azi, văzându-te atât de supărat, n-am mai putut îndura şi am venit să-ţi spun unde poţi să te-ntâlneşti cu zânele. Ele trăiesc în pădurea de dafini de pe Muntele de Marmură. Câte lucruri bune şi frumoase se află pe lume, ai să le găseşti în acea pădure. Acolo se află toate roadele pământului, cele mai dulci şi mai mirositoare. Dar, tot acolo se află şi pelinul cel mai otrăvitor. În mijlocul pădurii este o livadă înconjurată de trandafiri, de iasomie, de măslini, de portocali şi de alţi pomi cu fel şi fel de fructe. În mijlocul livezii este un lac

cu o apă limpede ca şi cristalul. Apa acestui lac izvorăşte din Muntele de Marmură. Cine poate să se scalde în apa lui i se întăreşte pielea trupului aşa de mult, că nici o săgeată, cuţit sau dinte de fiară sălbatică nu poate s-o pătrundă. Sâmbătă vor veni şi cele trei zâne, pe care le-ai cunoscut, împreună cu Muşata Lumii. Pentru că ştiu ce foc ai în inimă şi că nu ai somn de când ai văzut zânele, ia-ţi câinii şi du-te până acolo. Dar, dacă vrei să mă asculţi, mai bine ar fi să nu te duci, căci te aşteaptă multe necazuri.

Atunci Mina a întrebat-o:

– Rogu-te, mătuşă, cine eşti dumneata, de-mi spui aceste lucruri?

– Eu sunt doar o ursitoare şi, pentru că mi-a fost milă de sufletul tău, m-am arătat în vis ca să-ţi spun tot ce ai auzit. Ţi-aş mai zice multe, dar nu mai pot acum. Atâta doar aş putea să-ţi mai spun: de-o fi să-ţi calce picioarele în pădurea de dafini, întâi şi-ntâi să te scalzi în lacul din mijlocul acelei livezi, de care ţi-am vorbit, şi-apoi fă ce vrei.

După cele spuse, baba se făcu nevăzută, iar Mina, frecându-şi ochii, se trezi, dar nu putea încă să se dezmeticească. Venindu-şi în fire, se minună de visul ce-l avu.

A doua zi, de cum se trezi, se duse drept la stăpânul său şi-i spuse că nu mai poate să rămână păstor la stână. Îşi luă traista, fluierul, cârlibana şi cei doi câini credincioşi şi porni din munte-n munte, întrebând orice păstor întâlnea în cale unde se afla Muntele de Marmură.

După multe zile de mers, după îndelungă osteneală şi căutare, ajunse la Muntele de Marmură, unde găsi şi pădurea de dafini.

Când pătrunse în pădurea de dafini, ce-i văzură ochii? Minuni ce nu pot fi zugrăvite în cuvinte!

Atunci Mina îşi aduse aminte de cele ce-i *spusese baba în vis şi alergă-n sus şi-n jos* ca să găsească livada în mijlocul căreia se afla lacul cu apa aceea vrăjită. Apoi văzu o livadă aşezată în soare, înconjurată de trandafiri, de dafini, de iasomii şi de alţi pomi nemaiîntâlniţi. Înăuntrul livezii erau tot felul de flori: maci, garoafe, crini, care, cu mirosul lor, adormeau omul.

Lacul din mijlocul livezii era înconjurat de sălcii şi copaci cu ramuri bogate şi aplecate, care făceau o umbră deasă şi, printre ramurile lor, adia un vântuleţ atât de dulce, că, parcă, lungea zilele omului.

Din toate părţile, pe Muntele de Marmură curgeau mici izvoraşe cu apă rece şi limpede, ce păreau şiraguri de mărgăritare, care se vărsau în lacul din mijlocul pădurii de dafini.

Asemenea pădure nu mai văzuse el niciodată!

Atunci, fără să mai piardă vremea, Mina intră în lac şi se scăldă, precum îi zisese baba, în vis. Ieşind din lac, se duse şi se întinse la umbra unui copac şi, fiind sâmbătă, şi-aminti că vor sosi zânele. Destul de repede zânele apărură, se dezbrăcară şi intrară în lac.

Mina, apropiindu-se de lac, se ascunse după un boschet şi... ce-i văzură ochii?! *Cele trei zâne* se scăldau nestingherite în mijlocul lacului! De după boschetul unde se ascunsese, el se uita cu dragoste la ele, dar, lângă zâne, mai văzu ceva luminos, ceva care strălucea atât de tare, că nu te puteai uita într-acolo.

Uitându-se la zâne şi la acel chip strălucitor, Mina înţelese că printre zâne era o fată de mii de ori mai frumoasă decât ele.

Atunci şi-aduse aminte de visul lui şi-şi spuse: „Pesemne că este Muşata Lumii, de care mi-au vorbit zânele şi baba, în vis".

Mina se apropie mai mult de lac şi, de uimire, rămase încremenit: Muşata Lumii era, într-adevăr, cea mai frumoasă fată pe care o văzuse. Ea îl zări şi-i făcu semn, fără s-o vadă cele trei zâne. Se ruga, dacă poate, s-o scape din mâinile zânelor şi s-o ia cu el.

Dar zânele o văzură şi, privind mai cu atenţie, îl zăriră şi pe Mina, ascuns după boschet. Ruşinându-se, la vederea lui, încercau să-şi ascundă goliciunea şi aşteptau doar-doar o să plece. Dar, recunoscându-l pe păstorul care le-a cântat din fluier atât de frumos, ieşiră din lac şi se duseră să-şi ia cămăşile de pe mal. Iar Muşata Lumii rămase singură în mijlocul lacului, strălucind de frumuseţe, ca luna pe bolta cerului.

Văzând că zânele au plecat şi Muşata a rămas singură, Mina se apropie de lac şi-i spuse:

– Lună care străluceşti, luceafăr de dimineaţă, Muşata Lumii! Spune-mi, cum de te afli aici? Cum de-ai căzut în mâinile blestematelor de zâne?

Iar Muşata, tremurând şi lăcrimând, răspunse:

– Ah, păunaş al codrilor şi viteaz al vitejilor! De unde-mi ştii numele? Cine eşti şi cum de te-ai rătăcit prin aceste locuri îndepărtate?

– Sunt păstorul Mina, cel care cântă din fluier. Sunt cel care le-a cântat celor trei zâne şi le-am întors de la nunta ta şi tot eu sunt cel care, auzind numai o dată numele tău, mi-am pus inima pe jar nestins şi am bătut munte după munte şi pădure după pădure, numai ca să ajung să-ţi văd nemărginita frumuseţe! Acum, că ţi-am văzut chipul cel strălucitor, spun şi eu că pe drept ai fost numită Muşata Lumii!

Auzindu-i vorbele înflăcărate, Muşata îi spuse:

– Pleacă, tinere, căci amândoi suntem pierduţi!

N-apucă Muşata să termine bine vorbele, că-i şi ajunseră cele trei zâne, în iureşul satirilor. Văzând că se-ndreaptă spre el, Mina îşi chemă câinii aproape şi se aşeză în faţa Muşatei. Apropiindu-se de ei, satirii începură să tragă cu arcul, dar săgeţile nu-l atinseră pe Mina. Traseră şi-a doua oară, dar parcă trăgeau în stâncă. Atunci zâna cea mare spuse:

– Ah, pui de lele, te-ai scăldat în lac înaintea noastră, de-aceea nu te-ating săgeţile!

Furioase, descălecară de pe satiri, intrară în lac, o îmbrăcară pe Muşata şi, ieşind apoi

din lac, se aşezară sub copaci – păzite din toate părţile de satiri.

Păstorul Mina, cum privea la Muşata, simţea că i se topeşte sufletul. Zânele se prefăcură a glumi cu el, spunându-i că nu-i vor face nici un rău, ba chiar au început să-l roage:

– Flăcău mândru şi frumos, lasă-ţi câinii şi vino lângă noi să ne cânţi din fluierul tău fermecat, ca să audă şi Muşata Lumii!

Auzindu-le cum vorbesc, Muşata stătea supărată şi cu ochii plecaţi în pământ.

Bietul Mina, necunoscându-le şiretenia, îşi alungă câinii şi se duse lângă zâne. Ajungând aproape de ele, acestea îi aruncară o pulbere în ochi; pe loc, el se prefăcu în cerb. Mina, simţind pericolul, începu să-şi cheme câinii, dar era prea târziu. În acest timp, zânele o luară pe Muşata Lumii, încălecară pe satiri şi se făcură nevăzute.

Câinii, întorcându-se, zăriră cerbul şi începură să-l fugărească. Ici, să-l prindă, colo, să-l prindă, ajunseră de-l alergară în şapte păduri!

Bietul cerb era cât pe ce să-şi dea sufletul de-atâta alergătură! Istovit, ajunse lângă un şanţ mare şi, dacă nu sărea acolo, câinii l-ar fi făcut bucăţi-bucăţi! Aşa s-a despărţit Mina de câinii lui.

Sărmanul Mina, deşi fusese prefăcut în cerb, avea toate simţirile omeneşti, dar nu ştia cum să redevină om. Aşa alergă din pădure în pădure, din munte în munte, cu mare spaimă şi păzindu-se zi şi noapte să nu-l mănânce vreo fiară sălbatică sau să-l omoare cineva.

Umblând prin păduri, orice creangă ce se mişca, şi orice pasăre ce zbura pe-aproape, făcând frunzele să foşnească, îl făceau să tremure de frică.

Mina trăi prefăcut în cerb trei ani. Tot rătăcind prin locuri ferite de ochii omului, într-o zi ajunse la nişte stânci atât de înalte, că ţi-era frică să le priveşti. În strâmtoarea acelor stânci găsi o potecă în care abia putu să se strecoare.

Apucând aşadar pe acea potecă, merse până ajunse într-o peşteră părăsită, mare şi întunecoasă, că părea să fie chiar gura iadului. Intrând aici, cerbul îşi zise: „Ce păcat că n-am ştiut de mai mult timp să viu în peştera asta; aici aş fi avut parte de linişte, aş fi dormit bine, căci aici n-are cum să calce picior de om sau de fiară".

Fiind ostenit, după atâţia ani de hăituială şi nesomn, se culcă şi adormi buştean.

Pe la miezul nopţii, trezindu-se, auzi glasuri de femei. I se păru că-s zânele şi se sperie,

zicându-şi în gând: „Vai, bietul de mine! Blestematele de zâne, până şi aici m-au găsit! Până acum m-au lăsat în pace, dar acum cine ştie ce-mi vor mai face!“

De frică, se prefăcu a fi mort. Dar glasurile nu erau ale zânelor, ci ale unor ursitoare, trei la număr. Una dintre ele era baba ce i se arătase în vis. Se vede treaba că peştera asta era locuinţa ursitoarelor. Ele umblă ce umblă şi, după miezul nopţii, se adună aici. Ajungând în peşteră, ursitoarelor le-a mirosit a răsuflare străină şi, uitându-se în toate părţile, găsiră cerbul ce se prefăcea a fi mort. Atunci ursitoarea cea bătrână le spuse celorlalte două:

– Vedeţi voi acest cerb? Este sărmanul păstor Mina.

Iar ursitoarea cea mijlocie zise:

– Cine-a fost mama acestui păstor, Mina, că eu nu-mi mai aduc aminte?

Ursitoarea cea mică îi răspunse:

– Tu i-ai ursit să o ia de nevastă pe Muşata Lumii şi-acum nu ştii cine i-a fost mamă!?

– Poate-i aşa cum spui, adăugă ursitoarea mijlocie, dar acum nu-mi aduc aminte. Spune-mi, rogu-te!

Atunci ursitoarea cea mică începu a depăna:

– Mama lui Mina a fost o fată de împărat şi a avut un soţ care a părăsit-o. Când i-a venit sorocul să nască, s-a furişat din palat şi s-a dus la marginea oraşului, în casa unei babe sărace. Acolo l-a adus pe lume pe băiat. Baba nu avea nici măcar în ce să-l înfaşe; găsi doar nişte cârpe vechi, de lână. Şi, după cum îi poruncise fata de împărat, s-a dus şi a lăsat pruncul în pădure.

– Acum mi-am adus aminte de mama lui, dar nu ştiu cum de-a ajuns aşa, prefăcut şi-n cerb?

Atunci, ursitoarea cea mai mare zise:

– Nu pot să-nţeleg, soro, prefăcătoria asta a ta! Nu m-ai trimis tu să mă arăt lui Mina în vis şi să-l trimit la Muşata Lumii, în pădurea de dafini?

– Auziţi, surioarelor? adăugă ursitoarea mijlocie. Ştiţi bine că foarte uşor Mina poate să ajungă iar om şi s-o ia de nevastă pe Muşata ce i-am sortit-o eu? Atâta doar că trebuie să ştie ce şi cum să facă!

– Ce trebuie să facă? întrebă ursitoarea cea mică.

– Iată ce: să se ducă îndată la Muntele de Marmură. Acolo se află o peşteră ca aceasta, în care ne aflăm. Să se ascundă în ea şi să nu zică o

vorbă. Să aştepte până vor veni zânele. Ele, de câte ori merg să se scalde, îşi lasă cămăşile în peştera aia. Atunci el să le ia cămăşile şi să treacă de trei ori prin ele, şi-ndată se face iar om. Şi acele cămăşi ale zânelor va trebui să le-mbrace şi să nu le scoată cât o trăi.

– Bine, dar cum o s-o ia de soţie pe Muşata, când zânele au ascuns-o tocmai în muntele cu apă vie şi moartă?

– Va fi lucru mai uşor. Dacă va lua cămăşile zânelor, atunci ele nu vor mai avea nici o putere şi i se vor închina lui Mina şi-l vor întreba: „Ce porunceşti, stăpâne?" Iar el le va zice: „Duceţi-vă să-mi aduceţi calul înaripat, cu stea în frunte". Ele, de voie de nevoie, o să-l asculte. Calul îl va învăţa pe Mina ce trebuie să facă. Zânele o să-l linguşească şi-l vor ruga să le dea cămăşile, dar el să nu le asculte că, fără cămăşi, va muri îndată.

– Foarte bine le-ai gândit toate, dar de unde să ştie bietul Mina toate astea? întrebă ursitoarea cea mică.

Atunci ursitoarea cea mare zise:

– Soarta să-i vină-n ajutor!

Dar Mina auzise tot ce vorbiseră ursitoarele. Se trezi dimineaţă, plecă din peşteră şi o porni

prin poieni şi păduri, umblând din munte-n munte, zi şi noapte, până ajunse la Muntele de Marmură. Ajungând acolo, căută peste tot şi-n cele din urmă găsi peştera de marmură. Intră înăuntru şi se ascunse într-un colţ.

După multă aşteptare, sosiră zânele. Cum intrară, zâna cea mare zise:

– Nu ştiu a ce miroase! Parcă ar fi răsuflare de om sau de fiară...

Zâna cea mică zise:

– Ce om sau fiară poate să ajungă până aici? Haideţi să ne dezbrăcăm mai repede, că pierdem vremea!

Zânele se dezbrăcară îndată şi merseră să se scalde.

Fără să mai piardă o clipă, Mina ieşi din colţul unde stătea ascuns, luă cămăşile şi, trecând de trei ori prin ele, se prefăcu din cerb în păstorul de-acum trei ani.

Mare i-a fost bucuria, dar nu uită să-mbrace repede cămăşile zânelor, după cum spusese ursitoarea. Şi-o porni apoi spre lacul din livadă, ca să-l vadă zânele şi să crape de necaz. Ajungând acolo, se aşeză sub un pom de lângă lac şi-ncepu să privească zânele ce se scăldau.

Când acestea îl văzură, se înveninară şi dădură fuga la peştera de marmură, ca să-şi îmbrace cămăşile. Dar, ia-le de unde nu-s!

Crăpând de necaz, zâna cea mare spuse:

– Nu v-am spus eu că miroase a răsuflare de om sau de fiară? Ce ne facem acum? Ah, soră mai mică, ce-ai făcut! Ne-am luat după tine şi n-am căutat în peşteră să-l găsim pe blestematul ăla! Spune, acum, ce ne facem?

– Ce să vă mai spun? Ce-am căutat, am găsit! Ce rău ne-a făcut bietul Mina, de l-am prefăcut în cerb, de a bătut trei ani toate pădurile şi toţi munţii? Acum, orice-am face, este în zadar! Dacă vom reuşi cu vorbă bună şi linguşeală să-i luăm cămăşile, o să fie bine! Dacă nu, vom păţi şi noi ce-a păţit şi el!

Supărate şi hotărâte să-şi ia cămăşile înapoi, zânele se duseră înaintea lui Mina, i se închinară şi-l întrebară:

– Ce porunceşti, stăpâne?

– Să-mi aduceţi într-o clipă calul înaripat şi cu stea în frunte! le ceru Mina.

Nădăjduind să-l păcălească, zânele îi ziseră:

– Bine, stăpâne, dar nu vezi că suntem dezbrăcate? Cum să mergem aşa, să-ţi aducem

calul înaripat, când, pentru acest lucru, trebuie să trecem prin şapte împărăţii?

– Nu vreau să ştiu cum o să mergeţi şi ce-o să faceţi! Atâta ştiu: calul înaripat şi cu stea în frunte, trebuie să mi-l aduceţi îndată, că, de nu, va fi vai şi-amar de pielea voastră!

Văzând că nu-l pot înduplecа în nici un chip, zânele plecară şi se întoarseră iute ca gândul cu calul înaripat! Dându-i calul, căzură în genunchi în faţa lui Mina, rugându-l cu lacrimi în ochi să le înapoieze cămăşile. Dar nimic nu l-a înduplecat pe Mina, care le zise:

– Voi m-aţi prefăcut în cerb şi am umblat trei ani prin toate pădurile şi toţi munţii şi acum vreţi ca, după o zi-două, să vă dau cămăşile? Să vă scoateţi din minte asta!

Auzindu-l, zânele tăcură. Iar Mina, încălecând calul înaripat şi cu stea în frunte, cât ai clipi din ochi ajunse în curtea babei care-l găsise în pădure şi-l crescuse.

Văzându-l, sărmana băbuţă i se aruncă de gât, sărutându-l cu dor şi întrebându-l pe unde a umblat atâta amar de vreme. Mângâind-o ca pe o adevărată mamă, Mina îi povesti de-a fir-a-păr toate păţaniile lui din ultimii ani.

După ce trecură câteva zile, calul îi zise lui Mina:

– Stăpâne, mare bine mi-ai făcut că m-ai scăpat din mâinile acelor blestemate de zâne; te rog, dar, să-mi mai faci un bine şi-apoi am să fac pentru tine tot ce-mi vei cere!

– Ce bine vrei să-ţi fac? întrebă Mina.

– Vreau să mă scald neapărat în lacul din pădurea de dafini!

– Bine, zise Mina. Fii gata, că mâine mergem negreşit acolo!

A doua zi se trezi de dimineaţă şi plecă spre pădurea de dafini. Ajungând acolo, se scăldară, el şi calul, şi, ieşind din lac, îl duse la umbra unui copac. Mina îi zise calului:

– Ascultă, căluţul meu cu stea în frunte: în lacul ăsta s-a scăldat Muşata Lumii şi eu am văzut-o. De atunci şi până-n clipa asta, mintea mi-este tot la ea. Spune-mi, te rog, cum să facem să ajungem la ea?

– Ah, stăpânul meu, îi răspunse calul, tot de ea vroiam să-ţi vorbesc şi eu! Să mergem s-o scăpăm din mâinile acelui zmeu blestemat care-a răpit-o din mijlocul curţii, când Muşata îşi spăla părul. De când a aflat că tu ai văzut-o când se

scălda în lac şi că ai vorbit cu ea, zi şi noapte o pune la fel şi fel de cazne.

– Spune-mi, calul meu, unde-o putem găsi pe Muşata?

– Se află în mijlocul muntelui cu apă vie şi apă moartă. La poalele acestui munte este o livadă cu copaci de sute şi mii de ani. În spatele copacilor este o peşteră mare în care se află o zgripţuroaică cu şapte capete. Zgripţuroaica asta este sora blestematului de zmeu. El, ştiind că ursitoarele ţi-au sortit-o ţie pe Muşata Lumii, o ţine legată acolo, de un copac, şi a poruncit sorei lui s-o păzească straşnic. Şi-aşa, blestemata de zgripţuroaică, zi şi noapte, nu se mişcă de acolo!

– Calul meu, dacă-i aşa cum zici, cum o s-o putem lua pe Muşata?

– De luat, o luăm; dar trebuie să asculţi ce-am să-ţi spun eu. Sunt tare obosit de cât m-au istovit zânele. Trebuie să mă odihnesc patruzeci de zile. Şi, ca să putem să mergem s-o luăm pe Muşata, şi să scăpăm vii şi sănătoşi, trebuie să mă adăpi în aceste patruzeci de zile cu lapte de căprioară şi să mă ţesali de două ori pe zi, până îmi va cade părul ăsta fermecat de zâne. Atunci am să-ţi zic: „Încalecă-mă acuma şi să n-ai teamă de nimic!"

– Bine, calul meu, aşa să fie! Dar de unde am să găsesc eu lapte de căprioară, ca să te adap patruzeci de zile?

– De-asta te-ngrijeşti tu? Porunceşte celor trei zâne şi, din pământ, din iarbă verde, îţi vor aduce laptele!

– Bine, dar cum să găsesc acum zânele?

– N-ai cămăşile lor cu tine? Înţeapă-le cu un vârf de cuţit şi îndată vor fi lângă tine!

Mina făcu precum îl povăţuise calul său şi îndată zânele apărură înaintea lui. Văzându-le, le porunci:

– De astăzi, timp de patruzeci de zile, să-mi aduceţi în fiecare dimineaţă câte o găleată cu lapte de căprioară, că, de nu, vă leg de coada calului înaripat, să vă târască până crăpaţi!

Zânele i se închinară şi-i ziseră:

– O să facem, stăpâne, cum ne-ai poruncit!

Şi-aşa, din ziua-aceea, Mina începu să-şi ţesale calul de două ori pe zi şi să-l hrănească numai cu lapte de căprioară.

Împlinindu-se apoi cele patruzeci de zile, calului îi crescu păr nou, ce strălucea ca aurul. Şi atunci calul înaripat şi cu stea în frunte îi zise lui Mina:

– Stăpâne, ai făcut tot ce ţi-am zis eu. Mai am să-ţi spun un lucru, pentru binele tău şi al meu. Cheamă zânele şi rupe-le câte trei peri de la fiecare, că o să ne trebuiască. Ş-apoi pregăteşte-te, că-n două zile ajungem la Muşata şi-o vom lua cu noi!

Mina chemă zânele şi luă câte trei peri de la fiecare. Apoi, luându-şi cele de trebuinţă, încălecă şi plecară. Umblară, trecură munţi, câmpii, poieni, livezi, văi, râuri, dealuri şi prăpăstii şi-n cele din urmă ajunseră într-o câmpie unde mişunau şerpi veninoşi. Atunci calul îi spuse lui Mina:

– Câmpia asta n-o putem trece pe jos. Eu am să zbor, dar tu trebuie să te ţii bine de coama mea, să nu te trântească de pe mine vânturile turbate. Şi, când ai să vezi că sunt gata să cobor pe pământ, să arunci trei peri de-ai zânelor. Să nu te sperii de ce-ai să vezi, că eu sunt cu tine!

Calul, adunându-şi toate puterile, îşi luă zborul până la nori. Când să fie gata să coboare pe pământ, Mina scoase trei peri de-ai zânelor şi-i aruncă. Şi-atunci, ce văzu?

Toţi şerpii se adunară, se încolăciră, se împletiră şi făcură cu trupurile lor un gard viu

înaintea lui Mina. El, văzând asta, se sperie tare, dar calul îi zise:

– Scoate alţi trei peri, aruncă-i şi nu-ţi fie frică!

Mina făcu ce-i zise calul şi-ndată apărură trei stoluri de vulturi flămânzi, care se repeziră asupra şerpilor, înghiţindu-i pe toţi.

Şi-aşa trecură de acea câmpie blestemată. Tot mergând mai departe, calul îi zise lui Mina:

– Stăpânul meu, bucură-te, că ne apropiem de muntele cu apă vie şi apă moartă. În pădurea în care vom intra acum, vom găsi multe fete şi nepoate de-ale zgripţuroaicei. Ele te vor întreba de unde vii şi-ncotro te duci. Tu să le spui: „Vin de pe lumea cealaltă, să iau apă vie şi apă moartă!“ Auzindu-te, ele vor merge de-ndată la zgripţuroaică să-i spună. Zgripţuroaica, fiind cea care păzeşte apa vie şi apa moartă, îşi va aduna fetele şi nepoatele şi vor merge să păzească apele. În clipa aceea, noi vom merge repede la Muşata, vei dezlega-o de copac şi degrabă veţi urca în spatele meu. Ne vom lua zborul, toţi trei, şi când vei vedea că zgripţuroaica aleargă după noi, cu toate fetele şi nepoatele ei, să arunci şi ceilalţi trei peri de-ai zânelor. Dar nici tu, nici

Muşata să nu priviţi înapoi, că, din cei trei peri, se va face un râu mare şi tulbure, o pădure deasă şi o prăpastie cu foc, cu pară vânătă. După ce vom trece de câmpia cu şerpi, ne vom putea odihni.

Mina luă aminte la tot ce-i spuse calul. Ajungând la fetele şi nepoatele zgripţuroaicei, acestea-l întrebară:

– Bine-ai venit, flăcău mândru şi frumos! De unde vii şi-ncotro te duci?

– S-aveţi parte de noroc! Vin de pe lumea cealaltă şi mă duc să iau apă vie şi apă moartă!

– Întoarce-te, flăcăule, că-ţi vei pierde negreşit capul!

– Nici nu-mi trece prin gând! răspunse Mina.

Auzind asta, ele o luară la fugă să-i spună zgripţuroaicei. Aceasta îşi adună toată ceata de fete şi nepoate şi se duseră să păzească apele.

În timpul ăsta, Mina, călare pe calul năzdrăvan, ajunse în peşteră. O eliberă pe Muşata, o luă în braţe şi amândoi se aruncară în spatele calului.

– Ei, calul meu drag, acum să te văd!

Calul, cu Mina şi Muşata în spatele lui, îşi începu zborul. Dar, deodată, se auzi un tunet înfricoşător. Calul spuse:

– Este zgripţuroaica bătrână, cu fetele şi nepoatele ei. Fă ce ţi-am zis şi să nu vă temeţi de nimic!

Atunci Mina aruncă şi ultimii trei peri luaţi de la zâne şi îndată apăru un râu tulbure, o pădure deasă şi o prăpastie cu foc. Zgripţuroaica, după ce aşteptase cam mult la apa vie şi moartă, să vină Mina şi văzând că acesta întârzie, se întoarse la Muşata. Negăsind-o, se necăji tare pe fetele şi nepoatele ei. Se puseră pe fugă şi ajunseră la râul cel tulbure. Intrând toate în râu, ca să treacă dincolo, nepoatele zgripţuroaicei se înecară până la una. Ieşind din râu, zgripţuroaica şi fetele ei ajunseră în pădurea cea deasă.

De aici nu putu să iasă decât zgripţuroaica bătrână care, ajungând la prăpastia cu foc, nu mai putu să iasă de aici şi arse.

Scăpând de ele, calul, Mina şi Muşata ajunseră într-o poiană verde şi se aşezară la umbra unui copac.

Calul îi zise atunci lui Mina:

– Acum descalecă, stăpânul meu, să ne odihnim puţin, că am scăpat cu viaţă din toate necazurile.

Mina şi Muşata, mână-n mână, îşi spuseră toate prin câte trecuseră de când au văzut lumina zilei şi până-n clipa aceea. După ce s-au odihnit, încălecară amândoi pe calul înaripat şi se duseră la baba care l-a crescut pe Mina. Acolo, în sat, Mina se cunună cu Muşata Lumii. Bucuria lor au împărtăşit-o toţi sătenii, care au venit cu mic cu mare la nuntă.

Şi-au trăit în dragoste şi pace ani îndelungaţi şi, dacă n-or fi murit, poate că mai trăiesc şi astăzi.

Cei trei fraţi

A FOST ODATĂ o foamete ca niciodată şi-un rege care tocmai atunci şi-a pierdut una dintre cămile. Slugile i-o căutară prin toată împărăţia. Au răscolit ţinutu-n lung şi-n lat, dar cămila n-au găsit-o. Supuşii împăratului mureau de foame şi se băteau câte-o mie pentru o bucată de pâine.

În acea împărăţie trăia o biată femeie. Şi ea avea trei feciori: un plugar, un grădinar şi un ţesător. Aceşti trei fraţi prinseseră cămila care umbla fără stăpân prin părţile acelea şi o ascunseseră în grajd. Ştiau că mama lor era mai săracă cu duhul şi se temeau să nu dea lumii de ştire ce făcuseră. Aşa că îi spuseră că trebuie să se îmbrace într-o zi de sărbătoare în haine de mireasă.

– O să invităm, îi spuseră ei, toţi prietenii şi neamurile la petrecerea noastră. O să tăiem cămila şi vom avea cu toţii belşug de carne.

Cei trei fraţi tăiară cămila şi puseră carnea la păstrat în vase mari de lut, pe care le pitiră bine, căci ştiau prea bine ce li se putea întâmpla dacă ar fi fost descoperiţi, apoi fiecare se duse la munca sa.

Slugile regelui veniră mai întâi la casa plugarului şi-l întrebară:

– Frate, ai văzut vreo cămilă alergând pe aici fără stăpân?

– Nu vedeţi că-mi ar pământul?

Voia ca slugile să-l socoată o ţâră neîntreg la minte.

– Ba vedem că-ţi ari pământul, dar noi te-am întrebat dacă n-ai văzut o cămilă!

– Apoi, depinde. Câteodată ar două pogoane pe zi, altă dată numai unul.

– Noi te-ntrebăm de-o cămilă, înţelegi? O cămilă! D-aia cu patru picioare, două urechi şi un gât lung şi încovoiat...

– Da... e tare mult de lucru înainte de a-mi putea aduna recolta: ar, semăn, cultiv, ud...

– Să nu ne mai pierdem timpul cu trăsnitul ăsta! mormăiră slugile regelui şi se duseră să-l întrebe pe fratele său, grădinarul.

Şi grădinarul se prefăcu a fi într-o ureche.

– Nu cumva ţi s-a întâmplat să vezi pe-aici vreo cămilă?

– Ce, sunteţi orbi, oameni buni? Nu vedeţi ce fac eu? Culeg alune!

– Noi te-ntrebăm de o cămilă. Ai văzut-o, au ba? Doar atâta vrem să ştim.

– Eh, preţul alunelor ba scade, ba creşte. E greu să vă spun cât aţi putea lua pe alunele voastre.

– Te-ntrebăm despre o cămilă, înţelegi? O cămilă! Eşti surd? N-auzi?

– Pomii cei mari sunt la celălalt capăt al livezii. Îi scutur mai târziu.

Oamenii regelui socotiră că acest grădinar era şi mai netot decât fratele său, aşa că se duseră să-l întrebe pe ţesător.

– Căutăm o cămilă care s-a pierdut. Dacă ne spui unde s-o găsim, vei fi răsplătit.

Şi ţesătorul, la rândul său, se prefăcu a fi buimac pe de-a-ntregul.

– D-apoi nu vedeţi că-s ocupat cu ţesutul?

– Te-ntrebăm de o cămilă care aparţine regelui.

– Ba bine că nu. Sunt zile când ţes mai multă pânză ca-n altele.

– Nu ne pasă câtă pânză ţeşi într-o zi sau în alta! Nu vrem să ştim altceva decât dacă ai văzut o cămilă.

– Preţul nu e fix. Câteodată iau un ban de-argint, câteodată doi, pentru aceeaşi măsură.

Slugile regelui îşi spuseră una alteia:

– Tânărul ăsta-i şi mai nebun ca frate-su. Hai s-o întrebăm pe mama lor. S-ar putea să ne spună ea adevărul.

Pe mamă au găsit-o stând la colţul străzii cu rochia şi vălul ei de mireasă.

– Ai văzut o cămilă?

– Bineînţeles. Au tăiat-o fiii mei.

– Când asta?

– Când m-am măritat.

Slugile înţeleseră pe dată că mama era cu adevărat cea mai nebună dintre toţi şi renunţară să mai caute, pierzând orice nădejde de a mai găsi cămila regelui.

AU TRĂIT CÂNDVA un bărbat şi o femeie şi ei aveau trei fete. Într-o bună zi, pe când soţul muncea la câmp, femeia trimise pe fiica cea mai mare la izvor să aducă apă, că voia să frământe aluatul. Izvorul se afla pe buza unei vâlcele, la umbra unui copac falnic. Fata îşi umplu ulciorul, apoi ridică privirea spre copac; de-acolo privi cu spaimă spre stâncile ce ieşeau din pământ ca nişte măsele, în fundul vâlcelei. Oftă:

– Va veni o zi când mă voi căsători şi voi avea un fecior şi-o să-l numesc Kikos. O să-i fac o căciulă de toată frumuseţea. Şi nu peste mult o să vină aici, la acest izvor, şi o să se caţere în copacul ăsta şi-o să cadă pe stâncile alea şi-o să se prăpădească. Ce nenorocire! Ce mamă nenorocită sunt! Cum să nu plâng?

Fata izbucni în lacrimi şi, aşezându-se sub copac, îşi jeli băiatul încă nenăscut.

– Unde s-o fi ascuns mototoala aia de soru-ta? Trebuie să frământ aluatul, să fac pâine, zise femeia către fata cea mijlocie şi o îndemnă la izvor, să vadă ce se întâmplase cu sora ei.

Fata o găsi pe soră-sa plângând de zor.

– Ce plângi, soră dragă?

– D-apoi tu eşti nesimţitoare? Ce fel de mătuşă mai eşti şi tu?

– Mătuşă? Ce vrei să spui?

– Va veni o zi când mă voi căsători şi voi avea un fecior şi-o să-l numesc Kikos. O să-i fac o căciulă de toată frumuseţea. Şi nu peste mult o să vină aici, la acest izvor, şi o să se caţere în copacul ăsta şi-o să cadă pe stâncile alea şi-o să se prăpădească. Ce mamă nenorocită sunt! Cum să nu plâng?

Fata se aşeză lângă sora ei mai mare şi se puseră amândouă pe plâns mai cu spor. Mama lor nu mai avea răbdare să le aştepte. N-aveau apă-n casă, să frământe aluatul. O trimise pe a mai mică dintre fiice la izvor, să vadă ce se petrecuse cu surorile ei. Când acestea îi povestiră despre micul Kikos, ea se porni pe plâns mai dihai ca ele.

Mama fetelor nu mai putu aştepta. Se grăbi către izvor ea însăşi şi ţipă la fiicele ei:

– Ce v-a apucat, zănaticelor?! Ce faceţi aici, sub copac, când trebuie să frământ aluatul şi am nevoie de apă?

– Of, dragă mamă, ce fel de bunică eşti? se jeluiră tustrele într-un glas. Cum de ai inima atât de împietrită când îţi poate muri nepotul?

– Să moară nepotul?... Ce tot vorbiţi verzi şi uscate?

Fiica ei cea mai mare îşi smulgea părul din cap şi nu contenea zicând:

– Vai mie, vai mie!

Celelalte explicară, printre suspine:

– Of, dragă mamă, va veni o zi când sora noastră se va căsători şi va avea un fecior şi-o să-l numească Kikos. O să-i facem băiatului o căciulă de toată frumuseţea, din blană de oaie, şi nu peste mult o să vină aici, la izvor, şi o să se caţere în copacul ăsta şi-o să cadă pe stâncile alea şi-o să se prăpădească. Nu se cuvine să plângi, dacă o să-i fii bunică?

Mama plânse amar dimpreună cu fiicele ei.

Un bărbat călare trecu pe lângă izvor. Văzându-le vărsând atâtea lacrimi şi smulgându-şi părul, le întrebă:

– De ce plângeţi?

– Cum să nu plângem dacă micuţul nostru Kikos o să cadă din copacul ăsta şi se va prăpădi?! răspunse mama, printre suspine.

Omul era la încurcătură: nu pricepea ce anume voia să spună femeia.

– Ascultă, omule bun, zise ea, fiica mea a mai vârstnică se va mărita într-o bună zi şi va avea un fiu şi-o să-l numească Kikos. O să-i facem o căciulă straşnică din piele de oaie băiatului nostru. Şi o să vină o zi când o să se îndrepte către acest izvor. Şi o să se caţere în copacul acesta, o să cadă pe stânca aceea şi o să se prăpădească. Apoi, cum să nu plângă maică-sa, mătuşile şi bunica lui?!

Şi tuspatru se puseră pe hohotit.

– Aoleo, săracul nostru Kikos, aoleo, dragul nostru Kikos s-a dus!

Bărbatul surâse în barbă şi zise:

– Cu lacrimile nu-l întoarceţi pe băiat... Mai bine mergeţi acasă şi faceţi imediat un praznic în amintirea lui.

Ele îi mulţumiră pentru sfatul bun, se ridicară şi se duseră acasă, tăiară o vită şi invitară toţi vecinii la praznic.

În seara următoare se înapoie şi soţul. Văzu capul vacii – singura pe care o aveau.

– Cine ne-a omorât vaca? îşi întrebă soţia şi fiicele.

– Am dat un praznic în amintirea micului nostru Kikos, răspunseră ele.

– Şi cine-i Kikos, mă rog? Despre ce anume trăncăniţi? Ce s-a petrecut aici? Aţi înnebunit cu toatele?

Când ele îi istorisiră despre moartea micului Kikos, el se înfurie de-a binelea, dar era prea târziu ca să mai poată face ceva. După o ceartă de zile mari, el plecă de-acasă valvârtej, gândind în sinea lui: „Tare-aş vrea să ştiu dacă numai nevastă-mea şi cu fetele mele sunt nebune sau mai sunt şi alţii pe lângă ele".

Pe când umbla de-a lungul unui pârâu, zări o femeie care-şi spăla picioarele în apă.

– Unde mergi, frate? îl întrebă femeia.

El o privi, dar nu răspunse nimic, de furios ce era. Femeia îşi repetă întrebarea. Era atât de posomorât, încât strigă la ea:

– Mă duc la ducă-se pe pustii!

– Maică-mea e la ducă-se pe pustii, zise ea şi vreau să-i trimit nişte bani!

El nu-i dădu nici o atenţie femeii şi merse mai departe. Ea alergă după el, implorându-l:

– Maică-mea e la ducă-se pe pustii şi aşteaptă banii ăştia de la mine. Te rog, dă-i-i dumneata, din partea mea!

„Cu banii ăştia mi-aş cumpăra altă vacă, gândi omul, băgând banii în buzunar. Căutam pe cineva mai nebun decât ai mei, dar iată că femeia asta, într-adevăr nebună, aleargă singură după mine."

Din întâmplare, femeia aceea era tocmai soţia bărbatului care trecuse călare pe lângă izvor şi le sfătuise să facă un praznic. Ea se duse acasă şi-i povesti soţului:

– Tocmai i-am trimis mamei nişte bani.

– Ce, ai înnebunit? Cum o să-i trimiţi bani? Doar e moartă!

– Am întâlnit un om care se ducea la ducă-se pe pustii şi i-am dat lui.

În mânia lui, îşi lovi femeia şi, sărind pe cal, alergă să-l găsească pe omul căruia ea-i încredinţase banii. Îl urmări până la moară. Intră în moară să-l caute, dar nu-l găsi. Omul parcă pierise. Urmăritorul alergă în curte şi, ce să vezi, îi pierise şi calul. Omul, care pierduse vaca, găsise calul şi-l luase cu sine, hotărând să-l vândă.

Ajuns acasă, spuse soţiei şi fiicelor sale:

– Am socotit că voi sunteţi singurele nebune din împrejurimi, dar am constatat că alţii sunt şi mai nebuni decât voi.

Să te-ntinzi cât ţi-e plapuma

A FOST CÂNDVA un rege care dădu poruncă tuturor plăpumarilor din împărăţia sa să-i facă o plapumă nici prea lungă, nici prea scurtă, ci tocmai bună şi potrivită cu statul luminăţiei-sale. Şi uite-aşa cădeau capetele plăpumarilor celor mai mari şi mai pricepuţi, căci nu izbutise nici unul să potrivească, din foarfeci şi din ac, lungimea cerută.

– Viaţă lungă, luminăţia ta, zise un plăpumar rămas printre cei vii, de îndată ce se află în faţa regelui. Eu, unul, pot face plapuma hotărâtă, adăugă el.

– Foarte bine, fă-o, zise regele. Dar, ţine minte,

Cu-atâtica de-i mai scurtă
Cu-atâtica de-i mai lungă,
Capul jos o să-ţi ajungă.

Plăpumarul se întoarse-n atelier şi cusu plapuma cam scurtă. Era o plapumă frumoasă. O luă în spinare şi o duse la palat. Ajungând acolo,

o întinse cu mândrie pe patul regelui. Însă, prevăzător, şi-a luat un bici pe care-l ţinea ascuns sub haină.

– Hai să vedem dacă-i pe potriva mea, spuse regele.

Şi, lungindu-se în pat, trase plapuma peste sine şi-şi întinse picioarele. Degetele îi ieşeau de sub plapumă. Plăpumarul scoase biciul şi, cât ai zice peşte, o lovitură şfichiuitoare plesni degetele regelui; acesta îşi trase picioarele numaidecât sub plapumă.

– Viaţă lungă, luminăţia ta, zise plăpumarul. Văd că plapuma-i de lungimea cuvenită. Aşa e: omul să se-ntindă cât i-e plapuma.

Regele păstră plapuma şi îl răsplăti pe plăpumar pentru cuvintele-i înţelepte.

Ţesătorul cel înţelept

UN REGE ÎMPĂRĂŢEA peste o ţară mare. Şi cum şedea el pe tron, iată că vine un trimis

dintr-o ţară îndepărtată şi, fără a scoate o vorbă, desenă un cerc în jurul jilţului împărătesc. Regele fu tare încurcat. Îşi chemă toţi curtenii şi sfetnicii şi-i întrebă ce putea să însemne aceasta, dar nici unul nu-i putu da vreun răspuns.

Regele era tare necăjit. Va să zică nu se afla printre toţi fruntaşii ţării nici unul înţelept? Le porunci deci să caute orice om din împărăţie care să poată da un răspuns trimisului, că, de nu, îi va ucide pe toţi.

Sfetnicii dădură ocol cetăţii căutând un astfel de om şi li se întâmplă să intre într-o casă unde văzură un leagăn şi un prunc în el, iar pruncul se legăna de unul singur. Nu se mai afla în casă nimeni altcineva. Acelaşi lucru văzură ei şi în următoarea casă: leagănul se legăna de unul singur şi nu se afla nimeni în casă. Se suiră atunci pe acoperiş şi acolo văzură un băţ care se mişca singur ca să sperie păsările ce erau ispitite de grânele spălate şi întinse la uscat, la soare. Miraţi, coborâră la subsol şi văzură un ţesător lucrând la război. Avea o sârmă legată la un capăt al vătalelor, o sârmă la celălalt capăt şi o alta legată de spată, iar când vătalele se mişcau înainte şi înapoi, cele două leagăne şi băţul aşezat pe

acoperiş ca să sperie păsările se mişcau o dată cu ele. Într-adevăr, un ţesător înţelept.

– A venit un trimis dintr-altă ţară şi a desenat un cerc în jurul tronului regelui, dar refuză să vorbească, îi spuseră ţesătorului. Nu ştim ce înseamnă aceasta. Poate ştii tu. Vino cu noi. Regele o să te răsplătească bine dacă dezlegi ghicitoarea asta.

Ţesătorul se gândi ce se gândi, apoi, luând o pereche de arşice şi un pui de găină cu el, se îndreptă către palat împreună cu oamenii regelui. Odată ajuns, scoase arşicele din buzunar şi le aruncă pe jos în faţa trimisului. Acesta vârî îndată mâna în buzunar şi scoase un pumn de mei pe care-l răspândi pe podea. Atunci ţesătorul dădu la iveală, de sub haină, puiul şi îl puse să mănânce grăunţele. Trimisul, care din cinstire pentru rege se descălţase, se încălţă şi plecă fără să spună o vorbuliţă, cât de mică.

Regele şi toţi cei din preajma sa îl întrebară pe ţesător:

– Ce vrea să însemne asta?

– Când trimisul străin a desenat cercul, el înţelegea că regele său va veni să ne asedieze cetatea, răspunse ţesătorul, şi dorea să afle dacă

regele nostru i se supune sau se va opune. Când am aruncat arşicele înainte-i, el a înţeles că mai curând s-ar duce să joace toţi arşice, că pe lângă noi nu-s decât ca nişte copii şi că este o prostie să-şi închipuie că l-ar putea înfrunta pe regele nostru. Când a răspândit meiul pe podea, voia să spună că regele său stă în fruntea a nenumăraţi războinici. Iar când puiul meu a mâncat meiul, trimisul a înţeles ce voiam să zic, anume că unul dintre noi era în stare să ucidă câte-o mie de astfel de ostaşi.

Regele fu atât de mulţumit de ţesător, încât dori să-l facă mare sfetnic, însă ţesătorul se întoarse la războiul său de ţesut.

– Oh, rege, spuse el, te implor să nu uiţi că printre cele mai smerite slugi ale tale se numără oameni care, câteodată, sunt mai înţelepţi decât sfetnicii tăi! Şi nădăjduiesc că de-acum înainte îi vei socoti şi pe ţesători şi pe cârpaci tot ca pe nişte oameni.

ÎNTR-O BUNĂ ZI, un cocoş se sui pe acoperiş, să privească lumea. Şi-a lungit el gâtul cât a putut, dar n-a izbutit să vadă nimic, căci muntele dinaintea lui îl împiedica.

– Căţelule, frăţioare, nu ştii tu ce se ascunde în spatele muntelui de colo? îl întrebă el pe căţelul ce sta tolănit în curte.

– Nu ştiu nici eu, răspunse câinele.

– Dar cât o să mai stăm locului?! Să ne ducem şi noi prin lume, să vedem câte sunt şi câte nu-s!

Câinele fu de aceeaşi părere cu el; aşadar, amândoi porniră-n lume.

Merseră ei cât merseră şi, seara, ajunseră într-o pădure. Înnoptară acolo. Câinele se culcă într-un tufiş, iar cocoşul se sui în copacul de-alături, şi-aşa au adormit.

Cocoşul, după obiceiul său, întâmpină zorii zilei cu: Cucuriguuu!...

O vulpe îi auzi glasul. Se apropie, îl văzu şi-şi zise: „De unde o mai fi răsărit şi ăsta? Straşnic lucru ar mai fi să te-nfrupţi din el de dimineaţă".

Apoi rosti cu glas tare, ieşind dintre tufe:

– Bună dimineaţa, taică moşule. Ce zor nevoie te aduse prin locurile astea?

– Am plecat să vedem lumea, răspunse cocoşul.

– Ei, dar bine v-aţi mai gândit! zise vulpea. De câtă vreme caut şi eu pe cineva să merg cu el la drum... Ce fericită întâmplare... Hai, dă-te jos şi-om călători mai departe împreună.

– De-acord! zise cocoşul. Din partea mea, n-am nimic împotrivă, numai vezi, te rog, dacă-i şi prietenului meu pe plac. Dacă-i aşa, cobor şi pornim.

– Dar unde ţi-i prietenul?

– În tufişul cela.

„Prietenul lui tot vrun cocoş trebuie să fie, gândi vulpea; aşa că pică bine să-mi asigure şi prânzul."

Numai că, pe neaşteptate, din tufiş se ivi câinele. Cum îl zări, vulpea o şi tuli, dar ce tuleală!

– Stai, cumătră vulpe! striga cocoşul din vârful copacului. Stai că venim şi noi, nu alerga! Ce prietenie mai e şi asta?

Mincinosul

A FOST ODATĂ un rege care trimise crainici să vestească pretutindeni:

– Cel care va şti să spună regelui cea mai gogonată minciună va primi, drept răsplată, un măr de aur!

Veniră mincinoşi din toate colţurile împărăţiei şi îşi spuseră minciunile, dar regelui nu-i plăcu nici una. Orice ziceau ei ar fi putut fi şi adevărat. Printre aceşti aşa-zişi mincinoşi se numărau şi feciori de mari sfetnici şi bărbaţi de frunte ai împărăţiei, dar nici ei nu dobândiră mărul de aur.

Într-o zi veni un cioban, care-i zise:

– Să trăieşti, măria ta! Taică-meu avea un băţ atât de lung, că dobora stelele cu el.

La care împăratul răspunse:

– Se mai întâmplă. Şi bunicul meu avea un ciubuc, că, ţinându-l în gură, i-aprindea celălalt capăt de la soare.

Ciobanul clătină din cap a pagubă şi plecă.

Mai veni un croitor şi zise:

– Să-mi fie cu iertare, împărate, aş fi venit să te văd de mult, dar n-am putut: c-a plouat atât

de tare, încât fulgerele au sfâşiat tot cerul, de-a rămas numai zdrenţe şi m-am dus să-l cos.

– Cu adevărat, bine ai făcut, îl lăudă împăratul. Dar nu prea l-ai peticit cum trebuia, c-au mai căzut câteva picături azi dimineaţă.

Adevărul este că mincinoşii de pomină nu-l prea vizitau pe împărat.

În cele din urmă sosi la palat şi un bătrân cerşetor, purtând în mâinile-i slabe o ulcică din cele mai mari. Regele îl întrebă:

– Ce vrei, taică?

– Să ai parte, luminăţia ta, de viaţă îndelungată. Vreau să-mi dai banii înapoi. Ştii că-mi datorezi o ulcică vârf cu aur.

– Minţi! Nu-ţi datorez nimic!

– Dacă socoţi că-s mincinos, atunci dă-mi mărul de aur făgăduit.

Regele înţelese unde bătea cerşetorul şi, schimbând tonul, zise:

– Nu, ai spus adevărul!

– Dac-am spus adevărul, umple-mi ulcica de colea cu bani sunători.

Fără a mai scoate vreo vorbă, regele-i dărui mărul de aur.

Vulpea, Lupul, Ursul şi Pasărea-de-Smarald

A FOST ODATĂ un rege armean care avea un singur fiu. Flăcăul acesta era un neisprăvit şi singurul lucru de care-i păsa era vânătoarea. Vâna din zori şi până-n noapte.

Într-o zi, tătâne-su îi dădu un arc nou, destulă hrană ca să aibă ce mânca vreo câteva zile şi îi spuse că e timpul să-şi câştige singur pâinea. Feciorul sărută mâna părintelui său şi plecă să-şi caute norocul.

Nimeni nu poate şti cât de departe s-a dus, până ce ajunse la un codru adânc. Acolo-şi ridică o colibă. Vâna ca şi mai înainte. Zilnic avea belşug de carne să mănânce. Ceea ce nu prididea să mănânce, punea la sărat şi păstra într-un beci, ca să nu se strice.

Trecu un an şi o foamete cumplită mână toate fiarele să rătăcească prin păduri, doar-doar or găsi ceva de-ale gurii. Într-o bună zi, o vulpe, a cărei burtă sălta de durere şi de goală ce era, trecu pe lângă colibă şi îşi zise: „Poate oi găsi pe-aici ceva să-mbuc". Cu băgare de seamă,

făcând un pas înainte şi încă unul, tot trăgând cu urechea, se apropie de coliba vânătorului. Îi lăsă gura apă când adulmecă mirosul cărnii din pivniţă. Căută o deschizătură şi pătrunse în beci printr-o bortă.

Ce mai praznic! Mâncă pe săturate carne sărată şi, când tocmai voia să se furişeze afară pe aceeaşi gaură, văzu deodată un om în prag. Vânătorul îşi potrivi arcul, dar vulpea i se azvârli la picioare mai înainte ca el să o poată ţintui locului.

– Nu mă ucide! Sunt o vulpe care nu face rău nimănui. Te rog îngăduie-mi să stau cu tine. Ca să mă hrănesc, n-am nevoie decât de puţină carne. O să-ţi păzesc casa. Voi face orice-mi vei porunci.

– Foarte bine, dacă nu faci rău, poţi sta cu mine, dar cată să-mi păzeşti bine casa.

Vulpea era mulţumită. Acum avea destulă mâncare şi se zbenguia toată ziua la soare, pe când celelalte fiare erau deznădăjduite de lipsa hranei şi vânturau codrii, săptămâni în şir, fără a găsi ceva să-şi astâmpere foamea.

Într-o zi, un Lup o văzu. Se aşeză pe labele dinapoi şi strigă:

– Hei, asta ce-o mai fi? Lumea-ntreagă se zbate într-o foamete cumplită şi neisprăvita asta sare şi se zbenguie la soare?! În sfârşit, o să iau şi eu o masă gustoasă.

Lupul se năpusti cu lăcomie asupra Vulpii s-o mănânce, dar ea cuvântă:

– De ce vrei să mă mănânci, frate Lup? Vino, o să-ţi arăt un beci unde poţi mânca pe săturate. Nici c-ai mai văzut aşa ceva!

Lupul o ascultă şi intră de-a buşilea în pivniţă după ea. Era atât de încolţit de foame, încât înghiţea şi oasele, pe nemestecate, şi tocmai era gata să plesnească de cât mâncase, când se dădu uşa de perete şi intră stăpânul. Tânărul prinţ văzu că avea un nou oaspete nepoftit în cămară. Îşi încordă arcul, dar Vulpea nu-l lăsă să tragă în Lup.

– E băiat bun, n-o să ne facă nici un rău! Lasă-l să stea cu noi, te rog! O să-ţi păzim casa împreună.

– Foarte bine! Dacă-i un băiat atât de bun, pe cât spui, poate sta cu noi.

Vulpea şi Lupul trăiră laolaltă ca nişte fraţi adevăraţi şi, având burţile pline, se întindeau la soare din zori şi până la ora de culcare.

Într-o zi apăru acolo un Urs; înainta greoi şi scrâşnea din dinţi. De cum îşi aruncă privirile spre Lup şi spre Vulpe, şi voi să-i sfâşie.

– Frate Urs, cuvântă Vulpea, de ce voieşti să ne mănânci? Te putem conduce într-un beci cu carne, unde te poţi înfrupta din ce-ţi place.

– Perfect, mormăi Ursul; nu mă ating de voi dacă faceţi asta pentru mine.

Ursul îi urmă în pivniţă. Bietul de el nu mai gustase carne de săptămâni întregi şi, pe când se îndopa cu vânatul acela de soi, zicea plin de mulţumire:

– Straşnic! E prea bun ca să fie adevărat!

Pe neaşteptate, în pivniţă pătrunse tânărul prinţ. Înţelese că mai avea un oaspete nepoftit, un Urs, şi îl ţinti şi pe acesta cu arcul, dar Vulpea nu-i îngădui să-l ucidă.

– Să trăieşti, măria ta, zise Vulpea mieros, Ursul acesta nu ne face nici un rău. Te rog să nu îngădui să moară de foame. Toţi trei ţi-om păzi casa împreună.

– Bine, dacă nu face rău, poate sta şi el.

Aşa că acuma erau trei. Mâncau şi se hârjoneau cât era ziulica de lungă, fără vreo grijă pe pământ şi uitând cu totul de grozăviile foametei.

O Pasăre-de-Smarald se ivi atunci zburând peste codri, bătând din aripile ei imense şi scoţând sunete cumplite. Văzu aceste animale caraghioase jucându-se la soare şi se prăvăli asupra lor. Dar, mai înainte ca Pasărea-de-Smarald să sfârtece cu ciocul pe careva dintre ei, Vulpea cuvântă:

– Ai inimă, soră Pasăre! Avem o groază de mâncare şi pentru tine. Vino cu noi şi-o să te convingi!

Au condus-o în beci. Pasărea-de-Smarald se lăfăia printre atâtea cărnuri puse de-o parte, când uşa se deschise şi vânătorul descoperi că mai avea un oaspete nepoftit în pivniţă. Vulpea, însă, salvă şi viaţa Păsării.

– Nu face nici un rău. Las-o să stea cu noi! Îţi vom păzi casa tuspatru.

Vulpea, Lupul, Ursul şi Pasărea-de-Smarald sălăşluiră cu stăpânul lor timp de şapte ani. Foametea trecuse. Prin păduri se găsea iarăşi hrană din belşug, ca şi prin satele din preajmă şi oaspeţii tânărului prinţ socotiră că ar fi fost mai bine să plece şi să se descurce fiecare cum poate.

Dar Vulpea spuse:

– Omul acesta ne-a ţinut în viaţă atâţia ani. Hai să-i facem un bine înainte de a pleca. Este holtei. Ce-ar fi să-i găsim o soaţă? Am auzit că regele unei cetăţi vecine are o fiică tare frumoasă.

– Aşa e, să mergem acolo! strigară ceilalţi.

Şi plecară tuspatru şi nimeni nu poate şti cât călătoriră până ce ajunseră în acea cetate.

Supuşii regelui arau câmpurile dimprejurul palatului. Era o amiază atât de fierbinte, încât plugarii îşi părăsiseră uneltele pe brazdă şi se trăseseră la umbră, să se odihnească. Vulpea îşi conduse prietenii pe câmpul regelui, îi înjugă pe Urs şi pe Lup la plug şi îi puse să tragă de el, în timp ce ea însăşi îi mâna, făcând pe iscusita. Între timp Pasărea-de-Smarald plutea în înălţimi, ţinându-le umbră. Cântau un cântec de arat. Când slugile regelui văzură ce făceau, se înspăimântară aşa de tare, încât dădură buzna la rege şi îi povestiră tot, de-a fir-a-păr.

Regele, regina şi fiica lor ieşiră în balconul palatului, să privească la lucrurile acelea de necrezut. Pe când se uitau, Pasărea-de-Smarald se năpusti din tării, o înşfăcă pe prinţesă şi, ţinând-o strâns în cioc, pieri în zbor.

De pretutindeni izbucniră strigăte după ajutor, dar nimeni nu putu opri Pasărea-de-Smarald sau măcar să o aducă mai jos, căci ea se înălţa şi se tot înălţa tot mai sus cu prinţesa.

Vulpea, Lupul şi cu Ursul trântiră plugul cât colo, pe câmp, şi se strecurară în codru.

Când ajunseră la coliba stăpânului lor, Lupul o purta pe prinţesă în spinare.

– Să trăieşti, măria ta, spuseră-ntr-un glas, am fost în cetatea vecină să-ţi aducem nevastă.

Tânărul prinţ rămase înmărmurit de frumuseţea de zână a acelei fecioare. Vulpea îi povesti cum o răpise.

Tatăl prinţesei află curând unde se afla fiica lui şi trimise o oaste s-o aducă înapoi. Când prinţul văzu liota de oşteni venind câtă frunză, câtă iarbă, nici nu ştiu unde s-ar fi putut ascunde. Vulpea îl încurajă şi zise:

– Să trăieşti, măria ta! Te rugăm să nu te amesteci în luptă; ştim noi cum să ne descurcăm cu oamenii aceştia.

Ostaşii fură prinşi la mijloc între Lup, Urs, Vulpe şi Pasărea-de-Smarald. Curând, întreaga oaste a regelui din cetatea vecină, deşi s-a luptat din răsputeri, fu înfrântă.

– De dragul fiicei mele, încetează acest măcel! strigă el către tânărul prinţ. Ce s-a făcut, e bun făcut. O poţi păstra pe fiica mea.

Vulpea, Lupul, Ursul şi Pasărea-de-Smarald se apropiară de stăpânul lor şi-i ziseră:

– Măria ta, acum putem pleca!

Prinţul le dădu îngăduinţa să plece. Îşi luă frumoasa mireasă şi se întoarse în ţara lui. Se împăcă apoi cu tatăl său şi acesta se bucură să-l aibă iarăşi pe fiu lângă sine.

Şchiopul, Spânul şi cu Chiorul

A FOST ODATĂ un negustor care, simţind că i se apropie sfârşitul, îşi chemă singurul fiu, pe nume Martiros, la căpătâiul patului, şi îi zise:

– Fiul meu, după ce m-oi duce, poţi face negustorie oriunde, dar, ţine minte, niciodată să nu te mâie treburile prin Alep.

Bătrânul muri curând după aceea, iar Martiros văzu mai departe de negustoria tatălui său.

Într-o zi îi spuse mamei sale:

– Plec la Alep.

– Nu ţi-a spus tatăl tău, pe patul de moarte, să nu mergi în Alep? îl mustră ea.

– Mamă, sunt dator să merg. Aşa-s nevoile treburilor.

Martiros auzise că cimişirul[1] era tare preţuit în Alep, aşa că porni cu patruzeci de catârce, toate încărcate cu cimişir. Călători zile îndelungate şi nimeni nu poate spune cât drum bătu până ce izbuti să ajungă în Alep. La un caravanserai, adică la un han din afara cetăţii, nişte binevoitori îi spuseră că toate caravanseraiurile din Alep erau închise în seara aceea.

– Mai bine te-ai odihni aici, îl îndemnă unul dintre ei, şi ai purcede în cetate mâine, în zori.

Martiros îi rugă să-l ajute să-şi descarce marfa. Trecu pe acolo un şarlatan, cunoscut sub porecla de Şchiopul, şi văzu că avea numai cimişir. Fură o legătură, zvârli jumătate în sobă şi cealaltă sub pat. Pe când tânărul negustor îşi luă cina la han, apăru Şchiopul şi-i spuse:

---

[1] *Cimişir – arbust decorativ cu frunze mici, ovale, persistente şi cu flori galben-verzui (n. red.).*

– Ce mărfuri ai adus?

Martiros îi răspunse că adusese cimişir.

– Sărmane om, mi-e milă de tine! Apoi cimişirul e-atât de ieftin pe-aici, că noi îl ardem ca pe lemnul de foc sau îl dăm pe degeaba. Să vii cu cimişir în Alep e ca şi când te-ai duce să vinzi sare la salină...

Şchiopul îl luă pe tânărul negustor de braţ să-i arate cimişirul pe care-l băgase să ardă-n sobă, ca şi pe cel de sub pat.

– Dar mare-i şi norocul tău, adăugă. N-aş vrea să te înapoiezi în ţară, blestemând oraşul Alep. Îţi dau şapte măsuri de aur pe marfa asta.

Martiros primi oferta omului, şi-a doua zi merse prin cetate să caşte gura:

„Nu strică, înainte de a pleca, să merg prin Alep să văd cum arată, îşi zise în sinea sa. Când m-oi întoarce acasă, oamenii or să mă-ntrebe ce-am văzut pe aici".

Merse haihui şi, în cele din urmă, intră într-o dugheană:

– Bun găsit şi negustorie bună, îi ură el stăpânului, un bătrânel cu privire prietenoasă.

– Fii de o mie de ori binevenit, fratele meu de prin alte părţi! De unde eşti?

– Din Erevan, răspunse Martiros. Că veni vorba, ai ceva cimişir de vânzare?

– Cât vrei?

– Ei, vreo patru sute de pfunzi[1].

– Fratele meu, străinule, cimişirul e atât de rar pe la noi, că nici să nu te gândeşti să cumperi prin vreo prăvălie mai mult de patru sau cinci pfunzi. O uncie costă cinci arginţi.

– Unchiule, ajută-mă, mare nenorocire a dat peste mine! Am patruzeci de încărcături de cimişir la un caravanserai din afara cetăţii, unde am tras aseară. A venit unul Şchiopul, la mine – c-o ţine el hanul, nu ştiu – şi mi-a arătat cimişir arzând în sobă şi mi-a spus că-i atât de ieftin în Alep, încât oamenii-l folosesc ca lemn de foc. S-a oferit să-mi cumpere marfa pe şapte măsuri de aur, ceea ce nu-mi acoperă nici cheltuielile. Cum îmi pot scoate eu marfa din caravanserai?

– Fiule, tare mi-e teamă c-o să fie grozav de greu. Există trei tâlhari bine ştiuţi care trag pe sfoară naivi ca tine: Şchiopul, Spânul şi cu Chiorul. Singura fiinţă în stare să te ajute, din câte cunosc, este bucătarul lor. Mergi la el de-ndată.

[1] Pfund – unitate de măsură a greutăţii, egală cu circa 0,5 kg (n. red.).

Tânărul negustor se duse la bucătar şi-i ceru ajutorul.

– Ajută-mă să-mi dobândesc marfa înapoi şi te voi răsplăti după cum vei vrea, îi spuse.

– Nu trebuie să mă răsplăteşti, zise bucătarul. Astă seară, Şchiopul, Spânul şi cu Chiorul vor merge la ghicitor, care şade în odaia de lângă tine. Trage cu urechea prin gaura cheii. După ce-o să-l auzi vorbind pe ghicitor, vei şti cu siguranţă ce ai de făcut.

Martiros trase cu urechea prin gaura cheii. Şchiopul, Spânul şi Chiorul spuseră ghicitorului :

– Negustorul ăsta din Erevan a adus patruzeci de încărcături de cimişir şi noi plătim pe tot la un loc şapte măsuri de aur. Ce-o să scoatem noi din ele? Cât o să ne iasă din afacerea asta?

– Nu uitaţi, le răspunse ghicitorul, negustorul ăsta este din Erevan. Ştie să se descurce, neguţătoria i-a purtat paşii prin numeroase cetăţi şi este de şapte ori mai şiret decât sunteţi voi. Ia spuneţi-mi, ce-aţi zice dacă l-aţi auzi rostind: „Nu vreau şapte măsuri de aur; să-mi daţi şapte măsuri de purici"? De unde o să scoateţi voi şapte măsuri de purici să-i plătiţi?

– Cerule! strigară ei. Cum să se gândească la una ca asta?

Martiros, care le auzise pe toate prin gaura cheii, plecă liniştit la culcare.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, se înfăţişă judecătorului cel mare din Alep şi-i vorbi:

– Mă aflu aici de zece zile şi ţin patruzeci de încărcături de cimişir în caravanseraiul unde am tras. Cheamă cumpărătorii şi întreabă-i ce vor să-mi plătească pentru ele, ca să-mi pot încheia treburile şi să merg acasă. Am familie şi trebuie să văd de ea.

Şi-i spuse judecătorului cine erau cumpărătorii. Judecătorul îi chemă pe Şchiop, pe Spân şi pe Chior şi îi întrebă de ce nu plăteau marfa pe care se legaseră s-o cumpere.

– O să-i plătim şapte măsuri de aur, spuseră.

– N-am nevoie de aur, zise Martiros. Nu-mi vând marfa decât pe şapte măsuri de purici.

D-apoi cum să prindă tâlharii aceia şapte măsuri de purici? N-ar fi putut prinde atâţia purici nici prin cătunele cele mai înecate în sărăcie. Au încercat, dar, curând, au trebuit să renunţe.

Şchiopul, Spânul şi Chiorul se gândiră la altă coţcărie. Plătiră unui complice o sută de arginţi şi îi dădură veşminte de soi, zicându-i:

– Urmăreşte-l pe negustorul din Erevan şi află tot ce poţi despre el.

Dacă Martiros intră într-o ospătărie, şi omul acela intră după el. Martiros ceru o sticlă de vin, omul care-l supraveghea făcu la fel. Apoi se întoarse către Martiros, îşi ridică stacana şi zise:

– Noroc, frate!

Martiros îi răspunse politicos şi făcură cunoştinţă. Răspunzând întrebărilor străinului, Martiros îi povesti despre sine, despre familia şi prietenii săi din Erevan. După ce se despărţiră, omul alergă la cei trei tâlhari cu ştirile ce aflase.

În ziua următoare, Chiorul îi ieşi în faţă lui Martiros şi-i zise:

– Ce mai faci, scumpul meu Martiros? Cum o mai duci? Ce mai face tata, mama? Dar bunii mei prieteni din Erevan?

Şi le spuse pe nume.

Martiros era uimit de unde putea şti un străin atâtea despre familia şi prietenii săi din Erevan.

– De mult vreau să te întâlnesc, zise Chiorul, şi iată că, în sfârşit, s-a întâmplat şi asta. Cât sunt de mulţumit! Ştii, Martiros, că mă aflam în casa ta în ziua când te-ai născut? N-aveai decât un ochi şi mi l-am scos pe al meu ca să ţi-l dau ţie.

Chiorul se duse la judecătorul cel mare din Alep şi-i spuse:

– Când s-a născut Martiros din Erevan, eu eram sluga tatălui său. Copilul n-avea decât un ochi, aşa că mi-am scos eu unul şi i l-am dat. Toţi anii ăştia care au trecut m-am descurcat fără el, dar acum am nevoie neapărat de al doilea ochi şi Martiros trebuie să mi-l dea.

Judecătorul îl chemă pe negustorul din Erevan şi-l întrebă despre Chior, despre copilăria lui.

– S-ar spune că-mi cunoaşte părinţii, dar eu nu-l ţin minte. Nu l-am mai întâlnit niciodată până acum, răspunse Martiros.

– Spune că unul dintre ochii tăi îi aparţine şi că-l vrea înapoi. Ce poţi răspunde la asta?

– Lăsaţi-mă să mă gândesc puţin şi vă voi da răspunsul mâine.

Judecătorul îi dădu răgaz de gândire o zi. Tânărul negustor se înapoie la bătrânelul ce se arătase prietenos, îi ceru ajutor şi sfat, iar acesta îl trimise din nou la bucătar.

– Diseară vor merge din nou la ghicitor să-l întrebe ce să facă mai departe, îi spuse bucătarul. Trage cu urechea prin gaura cheii şi apoi vei face ce crezi de cuviinţă.

Martiros ascultă sfatul bucătarului şi, trăgând cu urechea prin gaura cheii, îl auzi pe Chior zicând:

– Negustorul acela din Erevan a scăpat din iţele Şchiopului, dar acum este în puterea mea. Să-l văd cum o să se descurce cu ochiul.

Ghicitorul spuse:

– Nu uita că este din Erevan.

Chiorul se miră:

– Ce poate face prostănacul decât să fugă din Alep cât poate de iute, ca să-şi salveze ochiul? O să-i dobândim marfa pe nimic. Şi nici n-o să-l mai vedem pe-aici!

– Ba n-o să fugă, spuse ghicitorul. De ce s-o facă? Poate să-ţi zică: „Foarte bine, scoateţi-mi ochiul, scoateţi şi ochiul lui şi cântăriţi-i. Dacă au aceeaşi greutate, îl poate avea şi pe-al meu".

A doua zi, întocmai aşa spuse Martiros, judecătorului. Chiorul o zbughi pe uşă afară, iar Şchiopul şi Spânul o şterseră şi ei.

Chiar şi-n ziua de astăzi toţi trei se mai cutremură când cineva le pomeneşte de numele vreunui negustor din Erevan.

Tălmăcitorul viselor

UN ÎMPĂRAT AVU într-o noapte un vis urât. Se făcea că o mulţime de vulpi, roşcate şi cenuşii, mai mari şi mai mici, năpârlite şi cu blană frumoasă, se năpusteau asupra lui din toate părţile şi-l muşcau furioase. Îngrijorat, împăratul îi chemă a doua zi dimineaţă pe toţi sfetnicii săi şi le povesti visul.

Sfetnicii împăratului căzură pe gânduri, ţinându-şi privirile în pământ. În palat se lăsă o linişte adâncă. Într-un târziu, cel mai în vârstă, care trecea drept cel mai înţelept dintre sfetnici, spuse cu voce moale şi tărăgănată, parcă ne-îndrăznind să vorbească:

– Eu cred, măria-ta, că ar trebui să dăm de veste în ţară şi să-l răsplătim pe cel care va tălmăci visul acesta.

– Dacă nu-l va ghici, zise aspru împăratul, o să-i tăiem capul!

– Aşa e, aşa e! prinseră dintr-o dată glas toţi sfetnicii împăratului.

Vestea despre hotărârea împăratului se răspândi în toată ţara, cât ai bate din palme.

În acel timp trăia în împărăţie, într-un sat îndepărtat de munte, un om căruia consătenii săi îi ziceau Nătângul, Sivar pe limba armenească. Îl porecliseră aşa fiindcă tot ce făcea ieşea pe dos.

Nevastă-sa, care auzise totul despre hotărârea împăratului, se gândi: „Dacă reuşeşte să ghicească visul, va fi bine. Vom fi bogaţi şi fericiţi. Dacă nu ghiceşte visul împăratului, tot va fi bine pentru mine, căci îi va tăia capul bărbatului meu nătâng. Şi-aşa vreau să scap de el".

– Hai, ce mai stai? se repezi nevasta la el. Du-te şi tălmăceşte cumva visul ăla îngrozitor al împăratului! N-auzi că vei fi răsplătit?!

– Mă duc, mă duc! zise Sivar, speriat de vorbele şi de glasul poruncitor al nevesti-si.

Sivar îşi luă traista pe umăr şi băţul în mână şi porni spre palatul împăratului. Mergând aşa, zorit să ajungă cât mai repede la curtea împărătească, se trezi cu un şarpe ieşind de sub nişte stânci.

– Încotro, Sivar? îl întrebă şarpele cu glas omenesc.

Tresărind, Sivar abia îngână:

– Mă duc şi eu, la noroc, încotro îmi văd ochii şi mă duc picioarele. Nevastă-mea m-a trimis să tălmăcesc visul îngrozitor al împăratului nostru.

Şi acum mă întreb cum o să i-l ghicesc? Nu sunt în stare nici visele mele să le ghicesc, darămite pe-ale altuia!

– Nu fi amărât! zise şarpele. Ascultă şi ţine bine minte ce îţi spun: vulpile roşcate şi cenuşii, care săreau şi-l muşcau furioase pe împărat, nu sunt altceva decât oamenii vicleni şi făţarnici din jurul împăratului, care vor să pună mâna pe putere şi să-l doboare. Aşa să-i spui împăratului şi el te va răsplăti. Dar nu uita: jumătate din răsplată mi se cuvine mie, pentru că te-am învăţat cum să-i tălmăceşti visul cel de spaimă.

– N-am să uit! făgădui Sivar şi porni zor-nevoie spre curtea împăratului.

Acolo, o mulţime de voinici şi prinţi, îmbrăcaţi în straie preţioase, se înghesuiau în jurul palatului împărătesc, vrând să ghicească visul împăratului şi să fie răsplătiţi. Sivar îşi făcu loc printre ei şi ajunse în faţa împăratului.

– Măria-ta, zise el cu tremur în voce, am venit să-ţi tălmăcesc visul. Vulpile roşcate şi cenuşii, care săreau şi te muşcau furioase, sunt oamenii vicleni şi făţarnici din jurul măriei tale, care îţi vor pieirea.

Împăratul, care stătuse până atunci îngândurat şi încruntat, se înseninâ dintr-o dată şi se

ridică în picioare. Dădu porunci ca toţi cei care se linguşeau în jurul lui să fie aruncaţi în temniţă, iar pe Sivar, care-i ghicise visul, îl numi tălmăcitorul viselor sale şi-l răsplăti cu patru saci de galbeni.

Întorcându-se acasă, într-o trăsură trasă de doi cai aprigi, Sivar cugeta în sinea lui: „Drept ar fi ca să-i dau jumătate din răsplată şarpelui, care m-a învăţat cum să ghicesc visul împăratului. Dar ce nevoie are şarpele de galbeni? Eu şi nevastă-mea vom fi de-acum bogaţi şi vom trăi împărăteşte".

Când ajunse în apropierea stâncilor, şarpele îl aştepta, dar Sivar, observându-l de departe, îşi zise: „Nu-i dau nimic!" Ocoli drumul şi se îndreptă spre casă, ducând toţi cei patru saci de galbeni.

După trei ani, împăratul a avut iarăşi un vis ciudat. Se făcea că râurile şi lacurile erau pline de sânge, pământul devenise roşu ca sângele şi câmpiile erau stropite cu rouă roşie de sânge. Împăratul trimise numaidecât după Sivar, devenit acum tălmăcitor de nădejde al viselor sale.

Când află despre noul vis al împăratului, Sivar se pierdu cu firea. Căci, cugeta în sine: „Ce mă fac? M-aş duce la şarpe, dar nu-mi va spune nimic, pentru că rândul trecut nu i-am dat jumătate din răsplată, după cum se cuvenea. Aşa, fără să-i

ghicesc visul, nu îndrăznesc să apar în faţa împăratului, căci, într-o clipă, îmi zboară capul de pe umeri. Ce-ar fi, totuşi, să mă duc până la şarpe, poate că mă va ajuta şi de data asta?"

Sivar îşi luă traista pe umăr şi băţul în mână şi se duse direct spre şarpe.

Când ajunse în dreptul stâncilor, unde locuia şarpele, acesta îi ieşi în întâmpinare:

– Noroc, Sivar! Ce mai faci? Rândul trecut m-ai păcălit. Nu mi-ai dat jumătatea cuvenită pentru răsplată. Dar te voi ajuta şi de astă dată. Du-te la împărat şi spune-i să adune oaste şi să se pregătească de război, căci duşmanul va scălda în sânge ţara sa. N-a visat în zadar râurile şi lacurile pline de sânge, pământul roşu ca sângele şi câmpiile stropite cu rouă de sânge. Asta înseamnă război şi duşmanul va năvăli sângeros asupra ţării sale. Ţine minte tot ce ţi-am spus şi de data asta să nu mă uiţi. Adu-mi jumătate din răsplata pe care o vei primi de la împărat!

– Fii fără grijă! zise Sivar. Îţi voi aduce, cât voi putea de iute, jumătate din răsplată!

Bucuros, Sivar se îndreptă repede spre curtea împărătească. Împăratul îl întâmpină, agitat, dar plin de încredere:

– Ce-i, Sivar?

– Măria-ta, e primejdie mare! Mai mulţi duşmani se pregătesc să năvălească în ţară. Va fi un război cumplit, măria-ta, căci asta înseamnă râurile şi lacurile pline de sânge, pământul roşu ca sângele şi câmpiile stropite cu rouă de sânge. Adună-ţi oştile, măria-ta, şi porunceşte-le să fie gata de luptă în orice clipă.

– Mulţumesc, Sivar! zise grăbit împăratul.

Porunci apoi să se adune îndată toată oastea, să se înarmeze şi să pornească la luptă. Făcu acest lucru în ultimul moment, când duşmanul se apropia de frontierele ţării, gata să atace. Văzându-i însă pe ostaşii împăratului înarmaţi şi pregătiţi pentru luptă, duşmanul dădu înapoi şi nu se ajunse la vărsare de sânge.

Iată că visul împăratului, pe care-l ghicise şi de data asta Sivar, s-a adeverit întocmai. Împăratul îi dădu lui Sivar opt saci cu galbeni.

Văzând atâţia galbeni, Sivar fu nespus de fericit şi, încărcându-i într-o trăsură, porni spre casă.

Mergând pe drum, cugeta: „Opt saci cu galbeni! Încă o dată mai mult decât data trecută. Ce-ar fi să nu-i dau şarpelui nimic? Mă voi duce la el, dar voi căuta cumva să-l ucid. Ăsta nu e un

lucru neobişnuit, pentru că oricare ar face aşa dacă ar fi în locul meu".

Sivar se îndreptă spre stâncile unde îl aştepta şarpele. Când ajunse în dreptul lor, apucă o piatră mare şi-l lovi pe şarpe cu toată puterea. Piatra era, într-adevăr, mare şi grea, dar Sivar îi atinse numai o mică parte din coadă, şi şarpele, înspăimântat, fugi sub stânci.

Lui Sivar îi părea acum tare rău că nu l-a ucis. Plecă. Pe drum se gândea numai la şarpe. Când ajunse însă acasă, unde-l aştepta bucuroasă nevastă-sa, uită de şarpe. Trăia acum cu mult mai bine decât înainte. Avea bani câţi voia. Deşi cheltuia cu nemiluita, banii nu se mai terminau. Îi ajungeau pentru toată viaţa.

Aşa a trăit trei ani, în îndestulare şi belşug. După trei ani, împăratul avu încă un vis, tare ciudat. Se făcea că din cer cade grâu şi acoperă oamenii şi casele. Grâul cădea ziua şi noaptea din ce în ce mai mult. Atunci împăratul trimise după Sivar, să-i tălmăcească visul.

Sivar se îngrozi: „Ce poate să fie asta?" Parcă îi pierise şi graiul şi, luându-şi traista pe umăr şi băţul în mână, porni spre curtea împărătească, spunându-i nevesti-si:

– Acum nu mă vei mai vedea. Să ştii că de data asta nu mă mai întorc acasă viu şi sănătos.

Pe drum se gândi la şarpe şi îşi zise: „Mă duc totuşi până la el. Mai bine să mă ucidă şarpele, decât împăratul. Merit să fiu omorât, pentru că i-am făcut o mare nedreptate acestui şarpe înţelept şi răbdător".

Se grăbi aşadar spre stânci unde îl zări pe şarpe, aşteptându-l.

– Noroc, Sivar, om nesocotit! îl întâmpină el. Într-adevăr, eşti nătâng şi fără minte! Păi nu te-ai gândit nici o clipă, când te-ai repezit la mine cu piatra să mă omori, că împăratul va mai avea încă un vis? Bine că m-ai nimerit numai oleacă în vârful cozii şi am scăpat astfel cu viaţă. Altminteri ce te-ai fi făcut? Cum ai fi ghicit visul împăratului fără ajutorul meu?

– Văd că sunt nesocotit şi, într-adevăr, om nătâng, răspunse Sivar. De aceea am şi venit la tine. Fă cu mine ce vrei. Mă poţi ajuta, dar mă poţi şi ucide. Sunt gata pentru orice osândă.

– Nu, n-am să-ţi fac nimic, zise şarpele cu blândeţe. N-am să te ucid, ci am să te ajut, ca să scapi şi de data asta de la moarte sigură. Ţine bine minte: Du-te la împărat şi spune-i să nu-i fie

frică de nimic. Visul lui e bun. Grâul care cade din cer înseamnă că în toată împărăţia lui vor veni zile bune. Oamenii se vor îmbogăţi, iar împăratul va domni fericit şi mulţumit până la sfârşitul vieţii. Dar nu uita să-mi aduci de astă dată jumătate din răsplata pe care-o primeşti.

– Cum să uit, frăţioare dragă? Îţi voi da, cum să nu-ţi dau? spuse grăbit Sivar şi se îndreptă spre palatul împăratului.

Îi tălmăci visul, iar împăratul, nespus de fericit, porunci ca în toată împărăţia să înceapă ospeţele cu mâncare şi băutură din belşug. A mâncat şi a băut şi împăratul, împreună cu toţi supuşii lui. A mâncat şi a băut şi Sivar.

Când ospăţul s-a sfârşit, împăratul îl răsplăti pe Sivar cu şaisprezece saci de galbeni. Încărcând sacii într-o trăsură trasă de patru cai negri şi sprinteni, Sivar porni grăbit spre casă.

Când ajunse în dreptul stâncilor, unde îşi avea adăpostul şarpele, se opri, zicându-şi: „Se cuvine acum să dau toată răsplata asta şarpelui. Am destui galbeni acasă pentru toată viaţa şi nu-mi mai trebuie nimic. Şarpele va fi mulţumit. Nu va mai fi supărat pe mine. Vom fi buni prieteni de acum înainte".

Descărcă sacii din trăsură şi apoi îl strigă pe şarpe. În curând şarpele îşi făcu apariţia dintre stânci. Sivar, arătând sacii cu galbeni, spuse cu bucurie:

– Frate, ţi-am adus partea care ţi se cuvine. Îţi dau toată răsplata, pentru că ai fost bun cu mine.

Şarpele zise, înduioşat:

– Frate Sivar, mie nici că-mi trebuie aceşti galbeni. Ce să fac cu ei? Am vrut numai să văd ce fel de om eşti. Ţine minte un lucru: cine e drept cu ceilalţi, dar nu ştie drumul pe care trebuie să meargă, va greşi.

Spunând aceste vorbe, şarpele se strecură sub stânci. Sivar, care ascultase cu luare-aminte, se ruşină. Sacii cu galbeni nu-l mai atrăgeau.

Sosi acasă şi, spre desperarea muierii sale, împărţi galbenii la toţi vecinii din sat.

Când cineva făcea vreun rău, Sivar se străduia să fie îngăduitor cu el şi să-l îndrepte pe calea cea bună. De aceea a fost fericit până la sfârşitul vieţii lui.

Frumosul pescar

A FOST ODATĂ un pescar care avea un fecior frumos ca o fată dintre cele mai mândre. Tare şi-ar fi dorit pescarul ca fiul său să înveţe carte şi să se salte din traiul greu pe care îl moşteneau din tată în fiu. De aceea îl şi dădu la învăţătură, dar băiatul nu voia să înveţe pentru nimic în lume. „Ei, o să fie şi el un pescar trudnic şi bicisnic ca mine", îşi făcu el curaj până la urmă. Îi rostui un rând de veşminte împodobite cu fir de aur şi argint şi îi luă o tipsie frumoasă, pe care să-şi pună peştele pentru a fi vândut. Să tot fi avut vreo cincisprezece-şaisprezece ani băiatul; glasul îi suna tot atât de frumos, precum frumos îi era şi chipul. Zi de zi îşi lua tipsia cu peşte, şi-o punea pe creştet şi ieşea pe străzi. Când se pornea el să strige: „Peşte, peşte proaspăt!", părea o dezmierdare şi nu era om care să-l audă

şi să nu dorească să-l şi vadă, iar după aceea să nu cumpere, de hatârul lui, cât mai mult peşte.

Aşa trecu o bună bucată de vreme, până într-o zi când trecu prin faţa seraiului padişahului, încercând, ca de obicei, să vândă peştele de pe tipsie. Fiica padişahului alergă la fereastră, atrasă de glasul dezmierdător al flăcăului.

– Mergeţi şi cumpăraţi-i tot peştele de pe tipsie, strigă ea roabelor după ce îl văzu pe tânăr, şi daţi-i pescarului, în schimb, un pumn de galbeni!

Roabele dădură fuga şi făcură aşa cum le poruncise sultăniţa. Nespus de bucuros, flăcăul se întoarse repede acasă şi puse toţi galbenii în mâna părintelui său, spunându-i şi de unde îi dobândise. Dar, spre marea sa nedumerire, faţa bătrânului se brăzdă a îngrijorare:

– Ăsta nu-i deloc semn bun, fiule! Dar, în faţa soartei, n-ai cum să te împotriveşti.

Se scurseră aşa o zi, două. Ori de câte ori se nimerea ca tânărul pescar să treacă prin faţa seraiului, fata padişahului poruncea să i se cumpere tot peştele şi, în schimb, să i se lase pe tipsia goală un pumn de galbeni.

În cele din urmă, fata porunci unei roabe de încredere să-l cheme înăuntru. Şi cum nu mai

înţelegea să se despartă de flăcău, îl îmbrăcă în straie de fată, îi acoperi capul cu un turban de mătase, amăgindu-i astfel pe părinţi şi pe curteni că şi-a luat o roabă nouă, mai frumoasă şi mai plăcută decât toate celelalte de până acum. Mai mult, dorind să şi-l facă egal cu ea însăşi, îl învăţă pe flăcău să scrie şi să citească şi încă să cânte cu toată măiestria la alăută.

Într-un ceas de taină, când se aflau în grădina seraiului numai ei doi, sultăniţa îi grăi:

– Eu voi face din tine soţul meu legiuit.

– Ştiu şi eu dacă ţi-ai chibzuit bine hotărârea, preafrumoasă sultană! îndrăzni să-i zică pescarul. Teamă mi-e că într-o bună zi, la vreme de necaz ori supărare, ai să-ţi aduci şi să-mi aduci aminte c-am fost un biet fiu de pescar pe care, prin voinţa ta, l-ai ridicat până la tine. Şi, vezi tu, eu nu-s omul care să îndure o umilire ca asta. Dat mi-e ca atunci să mă ferec în tăcere şi să rămân aşa până mă voi săvârşi din viaţă.

– Niciodată n-am să-ţi pot face una ca asta, căci te iubesc din toată inima, făgădui ea.

– Dacă e adevărat ce spui, mă învoiesc bucuros să ne unim vieţile, că şi tu de mult mi-eşti

dragă, însă prea erau multe stavile între noi ca să mă încumet să ţi-o mărturisesc.

Flăcăul plecă acasă, la coliba lui pescărească şi tocmi peţitori care s-o ceară pe fata padişahului de soaţă. Padişahul încercă să se împotrivească; vezi bine, nu-i venea deloc uşor să-şi dea singura odraslă după un flăcău făr' de sânge crăiesc şi fără de avere, dar atâta stărui fata, atâta stărui, încât încuviinţă şi el nunta.

Trecură zilele, una câte una, trecură anii în zbor, pe nesimţite. Căci atât frumosul pescar cât şi tânăra sultană se iubeau nespus, din adâncul sufletului, şi ceasurile pe care le petreceau împreună erau pline de fericire şi extaz.

Odată, pe când se hârjoneau, senini, pe aleile cu crini şi iasomie din grădina seraiului, nu ştiu cum se făcu şi flăcăul o apucă prea strâns de mână pe sultană. Chipul acesteia se strâmbă, strălucerat de durere şi, într-o clipă de mânie, ea uită de toate făgăduielile şi izbucni:

– Ah! Cât de grosolan te porţi! Crezi cumva că mâna mea e o tipsie de pescar de o răsuceşti cum îţi vine?

Abia rosti sultana aceste vorbe, şi flăcăul îşi şi pierdu graiul. Tare se căi ea pentru cuvintele-i

nesăbuite, dar, cum zice şi proverbul: „Săgeata odată slobozită din arc nu se mai întoarce înapoi". Zadarnic căzu în genunchi în faţa soţului ei, rugându-se cu lacrimi fierbinţi de iertare; acesta o privi numai lung, cu o mâhnire copleşitoare, dar nici măcar o frântură de cuvânt nu-i scăpă de pe buze.

A doua zi, la mijirea zorilor, pescarul se trezi, îşi lăsă pe pat veşmintele cele bogate, şi numai cu o cămaşă şi pantaloni din ţesătură grosolană, pescărească, se strecură pe poarta seraiului, luând drumul mării. Şi cum în depărtare, în larg, tocmai trecea o corabie, el făcu semne largi cu mâna, chemând-o la ţărm. Şi atât de rugător se uita flăcăul cu ochii săi mari şi trişti, şi atât de grăitor arăta prin semne că doreşte cu disperare să fie primit printre ceilalţi marinari, numai în schimbul mâncării, atât de strălucitor de frumos şi atât de nenorocit părea în muţenia sa, încât căpitanul corăbiei se hotărî să-l primească.

În clipele de răgaz, când corabia aluneca liniştită peste ape, pescarul cânta din alăută cu atâta dor şi jale, încât fermeca nu numai toată suflarea de pe punte, ci şi pescăruşii şi alte zburătoare care dădeau târcoale corăbiei; până şi

vietăţile care mişunau în adâncurile tăinuite ale mării se apropiau să-l asculte. Şi astfel, într-o înţelegere deplină cu toţi oamenii de pe corabie, el colindă ţară după ţară, cunoscând îndeaproape lumea, cât e ea de necuprinsă şi de felurită.

În vremea aceasta, la serai, sultana, care-şi iubea soţul cu toată puterea inimii şi se căia amarnic de greşeala săvârşită, căzu la pat de durere. În suferinţa ei îşi chemă părintele aproape şi îi grăi astfel:

– Tată dragă, eu mi-am supărat adânc bărbatu-mi preaiubit, călcând făgăduiala pe care i-am făcut-o când ne-am luat. N-am să-mi pot afla liniştea până nu-l găsesc în rătăcirea lui prin lume. Îngăduie-mi aşadar, părinte scump, să plec la drum lung şi anevoios, căci altfel mă voi prăpădi de amărăciune.

Padişahul porunci de se dură grabnic o corabie cum nu se mai văzuse: pânzele îi erau din atlazul cel mai strălucitor, şi catargele, din aur. Iar fata îşi luă patruzeci de roabe, le îmbrăcă în straie bărbăteşti, ca pe ea însăşi, şi părăsi ţărmul. Şi corabia cu catarge de aur colindă pretutindeni, cercetând ţărmurile, iar cele patruzeci şi una de femei se dovediră agere şi dârze în treburile mării,

mai abitir decât cei mai destoinici marinari. Şi nu era loc de popas, şi nu era om întâlnit în cale, ca şeful corăbiei – însăşi sultana – să nu întrebe cu sufletul din ce în ce mai apăsat de dor şi de căinţă:

– Nu cumva a trecut pe-aici un tânăr chipeş, înalt şi mlădios, neîntrecut în mânuirea alăutei, dară fără de glas?

După multe zile de căutări, într-o zi i se răspunse, în sfârşit:

– Da, într-o corabie se afla un marinar mut, tare chipeş, cu trupul zvelt şi mlădios cum spui. Cânta neasemuit din alăută. Corabia pe care se afla s-a îndreptat de aici hăt, departe, tocmai spre Eghipet.

Însufleţită de nădejde, sultana nu mai zăbovi o clipă. Ridică ancora şi după nu ştiu câte şi câte zile de călătorie pe ape, fără oprire, atinse în sfârşit coastele ţării în care nădăjduia să i se împlinească mult aşteptata sa întâlnire cu cel care-i fusese soţ preaiubit. Uluit de minunăţia corăbiei cu catarge de aur, norodul se îmbulzi ca s-o privească mai îndeaproape. Vestea despre corabia nemaivăzută, care-i împodobeşte ca nici o alta ţărmurile împărăţiei, răzbătu până la padişahul Eghipetului însuşi, care, fără preget,

se ridică de pe tronul său şi veni, înconjurat de curteni, să vadă cu propriii-i ochi minunea de care se vorbea atâta. Şi, copleşit de cinstea pe care i-au arătat-o corăbierii cei străini, la plecare, îi pofti şi el la un ospăţ în serai, fără să-i treacă prin cap că are în faţa sa femei, şi nu bărbaţi.

În toiul petrecerii, pentru desfătarea deplină a mesenilor, la un semn al padişahului gazdă, apăru în sala cea mare, pardosită numai şi numai cu marmură, un taraf de cântăreţi vestiţi în meleagurile acelea prin măiestria lor. Sultana se uită cu luare-aminte la fiecare în parte şi, deodată, inima îi sări din loc recunoscându-şi, în cântăreţul la alăută, soţul. Se stăpâni însă cât se poate de bine şi zise padişahului:

– Frumos mai cântă tânărul acesta!

– Aşa este, întări padişahul. Când îl ascult îmi pare că văd pasărea rotindu-se slobodă în înaltul cerului, ori că aud vântul care face ca fiecare frunză să sune cu alt glas... Ce păcat însă că e fără de grai... mai suspină el.

– Eu nu cred că un om atât de frumos şi de înzestrat ca el să fie mut. Ar fi prea nedrept...

– De şase luni, de când se află în seraiul meu, n-a scos o vorbă cu nimenea. Nu încape îndoială, flăcăul e, din păcate, fără de glas.

– Padişahul meu, se rugă fata, lasă-l pe cântăreţ să rămână noaptea asta pe corabia mea şi mă prind în schimbul celor patruzeci de corăbieri ai mei că mâine, când soarele va lumina omenirea cu razele-i binefăcătoare, flăcăul va vorbi.

Se învoi padişahul, sigur că va câştiga prinsoarea. Şi astfel sultana se află, după atâtea zile de rătăciri, din nou faţă în faţă cu frumosul pescar. Îi înconjură picioarele cu braţele şi, cerându-i iertare pentru cuvintele nesocotite scăpate fără voie de pe buze, îl rugă să-i vorbească. Aşa trecu noaptea hărăzită prinsorii. Şi soarele răsări, smulgând întinderii nesfârşite de ape curcubeie mişcătoare.

– Ai câştigat prinsoarea, preabunule padişah, şi, o dată cu ea, şi pe cei patruzeci de corăbieri ai mei, se dădu bătută sultana. Mai am însă o rugăminte la tine: lasă-mi încă o noapte pe cântăreţ şi, dacă în zori n-o vorbi, îţi dăruiesc şi corabia mea cu pânze din atlaz şi catarge de aur.

Şi iarăşi, rămânând singură cu soţul ei, îi aminti de zilele fericite petrecute împreună, îi povesti încercările prin care a trecut ca să-l reîntâlnească şi îl rugă cu lacrimi fierbinţi să rostească o vorbă. Zadarnic, însă. Când soarele

răsări, smulgând întinderii nesfârşite de ape curcubeie mişcătoare, sultana se înfăţişă din nou padişahului, grăind:

– Am pierdut şi de astă dată, slăvite padişah. Corabia cu tot ce se află în ea este de-acuma a ta, ţi se cuvine după înţelegere. Dar mai am o rugăminte: mai lasă-l pe cântăreţ şi în noaptea aceasta pe corabie, cu mine. Ca zălog al prinsorii pun chiar viaţa mea, căci altceva nu mi-a mai rămas. Dacă nici de data asta flăcăul nu va vorbi, la revărsat de zori să vie gâdele să-mi curme zilele.

Fu rândul padişahului s-o roage pe sultană să nu-şi pună zălog viaţa când sfârşitul prinsorii este dinainte cunoscut. Dar oricâte îi spuse el, încercând să-i arate nebunia prinsorii, sultana fu de neclintit în hotărârea ei:

– Dacă stăruinţa mea se dovedeşte a fi întemeiată, atunci, padişahul meu, să-mi dai înapoi, rogu-te, atât corabia cât şi corăbierii mei. Dacă, dimpotrivă, totul se dovedeşte a fi o închipuire de-a mea, capul meu să fie al călăului.

În ceasurile târzii ale nopţii, când toată suflarea de pe ape, cer şi uscat se odihnea în tihnă, sultana, prăbuşită la picioarele frumosului pescar, îl ruga fierbinte:

– Mâine, în zori, am să-mi dau viaţa dacă tu nu mă ierţi şi nu-mi vorbeşti. Te va răbda inima să fii ucigaşul meu?

Dar toate vorbele şi toate lacrimile ei fură de prisos. Dimineaţa bătu voios în geamuri, cu degetele-i de lumină. Cu temerile adeverite, padişahul Eghipetului porunci să se înalţe spânzurătoarea, în piaţa cea mare. Fu adusă sultana, mai mândră decât cel mai mândru flăcău în straiele ei bărbăteşti. Neînfricată, urcă singură treptele de lemn care o duceau spre braţul ameninţător de care atârna şireangul. Dar, chiar în clipa când funia îi cuprinse gâtul, cântăreţul, strecurat prin mulţimea de gură-cască, strigă cu toată puterea:

– Opriiiţi! Nu aveţi în faţă un căpitan de corabie, ci un cap de sultană!

Când, la un semn al padişahului, gealatul îndepărtă funia din jurul fragedului grumaz al sultanei şi părul ei se revărsă peste umeri, lucind ca aurul în bătaia razelor de soare, toţi rămaseră înmărmuriţi. Iar cântăreţul îngenunche înaintea padişahului, mărturisind:

– Sunt soţul ei. Mă juruisem să nu-i vorbesc până la moarte...

Şi aşa se făcu că sultana, care nu precupeţise nimic, nici chiar propria-i viaţă, ca să-şi recapete soţul pierdut din vina ei, căpătă înapoi de la padişahul Eghipetului, uşurat că nu-şi încărcase sufletul cu un omor fără rost, roabele, corabia şi soţul. Şi ei se întoarseră împreună în ţara lor, unde au trăit de atunci în fericirea cea mai deplină. Iar sultana, o dată măcar nu a mai greşit cu vreo vorbă ori vreun gând faţă de soţul ei, frumosul pescar de altădată...

Crăticioara

DEMULT, DEMULT, în vremi apuse, trăia într-un cătun o femeie tare săracă, împreună cu fiica ei. Toată ziua şi cât era noaptea de lungă, mama torcea, iar fata, în fiecare dimineaţă, mergea cu firele la târg, să le vândă, şi aşa, târâş-grăpiş, îşi înnodau traiul de azi pe mâine.

Odată, ca de obicei, după o zi şi o noapte de tors fără odihnă, femeia îi încredinţă iar fetei

truda mâinilor ei. Ajunsă la târg, fata vându firele, dar când să târguiască de-ale gurii, privirea îi fu atrasă de o crăticioară care strălucea de-ţi lua ochii, îmbiind cumpărătorii. Dorinţa de a avea ea crăticioara aceea fu atât de puternică, încât fata nu se putu abţine şi, uitându-şi de toate, o cumpără, dând în schimb puţinii gologani primiţi pentru firele toarse.

Când ajunse acasă, maică-sa mai-mai să-şi iasă din minţi: în mână, fata ţinea o crăticioară, ce-i drept, frumoasă foc, dar de-ale gurii, nimic... Femeia zvârli crăticioara cât mai departe, în uliţă, iar pe fiica ei o bătu, o bătu cât putu de zdravăn, ca să-i piară pofta de a mai fi şi altă dată la fel de nechibzuită. Iar în ziua aceea ţinură post negru, căci nu se afla în casă nici o îmbucătură.

A doua zi, pe uliţă trecea o moaşă, care tocmai se întorcea spre casă, de la treburile ei. Văzând ceva lucitor pe jos, se aplecă să vadă ce este: era crăticioara. O luă şi o duse acasă; după ce o spălă bine, găti în ea sărmăluţe în foi de viţă. Când să se aşeze la masă, cineva bătu la poartă, chemând-o degrabă la o naştere.

„Am să mănânc când mă întorc", îşi zise moaşa, şi plecă.

Abia închise uşa în urma ei, şi crăticioara, ţuşti!, se ridică de la locul ei şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, glonţ, acasă la fată.

– Cioc, cioc! se auzi o bătaie în uşa colibei.

– Cine-i? întrebă fata care alergase în grabă.

– Crăticioara.

– Ce-ai înăuntru?

– Sărmăluţe.

Fata deschise numaidecât uşa, deşertă sarmalele într-o strachină şi, de frica maică-si, ca nu cumva, văzând crăticioara, să-şi aducă iarăşi aminte de necazul de ieri şi iarăşi s-o ia la bătaie, aruncă, împotriva voinţei sale, vasul cât mai departe, pe uliţă. În ziua aceea mama şi fiica mâncară cu poftă bucate gustoase, cum de mult nu mai avuseseră parte.

Mai trecu o zi. Când sultana, soţia padişahului, se îndrepta spre hamam[1], de departe văzu pe uliţă ceva care strălucea de te orbea: era crăticioara cea frumoasă.

– la crăticioara! porunci ea însoţitoarei sale. Ar fi o dovadă de nesocotinţă să-ţi laşi norocul în drum, oricât de neînsemnat ţi s-ar părea!

---

[1] Hamam – baie turcească (n. red.).

Slujitoarea ascultă, luă crăticioara şi merseră mai departe. La hamam, când se dezbrăcă, sultana îşi puse toate nestematele în crăticioară, o dădu însoţitoarei ei s-o ţină şi ea intră în baie. Dar abia îşi aşeză în poală crăticioara, că un somn viclean şi puse stăpânire pe slujitoare. Când aceasta începu să moţăie, crăticioara, ţuşti!, sări din poala acesteia şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, tocmai la coliba fetei se opri.

– Cioc, cioc! se auzi o bătaie în uşă.

– Cine-i acolo? întrebă fata.

– Crăticioara.

– Ce-ai înăuntru?

– Mărgăritare, multe la număr, şi alte zorzoane care vă încântă atâta pe voi, femeile.

Fata deschise uşa, luă toate câte se aflau în crăticioară – şiraguri de mărgăritare şi nestemate multe, precum şi lanţuri grele de aur – se împodobi cu ele şi, de frica maică-si, iarăşi aruncă crăticioara cât colo, pe uliţă.

În ziua următoare se îndrepta spre hamam însuşi prinţul, fiul padişahului. Cum zări pe uliţă crăticioara scânteind atât de orbitor, îi spuse însoţitorului său:

– Ia te uită ce crăticioară drăguţă! Hai s-o luăm, e norocul nostru!

Iar dascălul, care nu se despărţea niciodată de prinţ, îl ascultă şi luă crăticioara. Ajungând la baie, prinţul se spălă, se bărbieri şi tocmai când termină cu îmbrăcatul şi ceru dascălului să-i dea şalul cel subţire, de India, pe care-l pusese în crăticioară, aceasta ţuşti! sări din mâinile lui şi hopa, hopa, ţopa, ţopa, o porni pe uliţă, drept spre coliba fetei. Prinţul, după ea.

– Cioc, cioc! se auziră bătăi zorite în uşă.

– Cine-i acolo? întrebă fata.

– Crăticioara.

– Ce-mi aduci?

– Un soţior.

Fata deschise uşa, şi crăticioara, ţuşti!, intră în colibă cu prinţul care voia s-o prindă. Şi era atât de frumos, atât de frumos cum nici nu se poate povesti. Dar nici fata nu era mai prejos: până şi şiragurile de mărgăritare şi nestemate şi lanţurile grele de aur, care-o împodobeau, păleau faţă de neasemuita-i frumuseţe. Cum se priviră, cei doi tineri se îndrăgostiră îndată unul de altul. Şi prinţul, uitând cu totul de şalul după care venise, şopti, ca vrăjit:

– Mi-eşti dragă, fată frumoasă, atât de dragă că n-aş mai vrea să stau departe de tine nici

măcar o clipă. Te învoieşti să-mi fi soaţă dreaptă, nedespărţită la bine şi la rău?

– Mă învoiesc, răspunse fata, cu un zâmbet.

Apoi făcură ei nuntă mare, care ţinu patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Tot timpul nunţii, crăticioara nu se depărtă de lângă miri. Iar după nuntă, aceştia o ţinură în serai, la loc de cinste, păstrând-o ca pe ochii din cap, întrucât prin ea îşi aflaseră fericirea de-o viaţă.

Dacă-ţi trimit o gâscă, o jumuleşti?

A FOST ODATĂ o ţară îndepărtată, cârmuită de un padişah căruia îi plăceau tare mult însuşirile alese ale minţii omeneşti. Şi nu ştiu cum se făcu, tocmai pe el îl milostivi Allah cu un vizir sărac cu duhul.

Într-una din zile, padişahul, însoţit de vizir, ieşi din serai în straie de om de rând, cu gândul să vadă cu ochii lui cum trăieşte şi ce mai gândeşte norodul. Şi tot colindând ei prin cetate,

în sus şi-n jos, într-o uliţă văzură o colibă în faţa căreia o fată lucra la gherghef. După ce îi dădu bineţe fetei, padişahul intră cu ea în vorbă:

– Unde ţi-e tatăl, fată dragă?

– S-a dus să facă din puţin mult.

– Dar maică-ta unde-i?

– S-a dus să facă dintr-unul doi.

Şi, spre mirarea vizirului care sta deoparte şi asculta, fără să înţeleagă o iotă din cele ce vorbeau cei doi, padişahul mai zise:

– Aveţi casă frumoasă, dar coşul e cam aplecat pe-o rână.

– Ne-o fi el coşul aplecat pe-o rână, dar fumul iese drept.

Înveselit de răspunsurile agere ale fetei, padişahul o mai întrebă:

– Ia zi, fată isteaţă, dacă-ţi trimit o gâscă, o jumuleşti?

– Până la tuleiele cele mai fine.

– Te las cu bine, fată dragă, mai spuse padişahul şi, urmat de vizir, plecă mai departe.

Când, în sfârşit, se întoarseră la serai, padişahul grăi către vizir:

– Dacă izbuteşti să dezlegi vorbele pe care le-am schimbat cu fata din colibă, e bine de tine,

dacă nu, ai să plăteşti cu viaţa puţinătatea minţii tale. Gândeşte-te bine!

– Oh, slăvite padişah, lasă-mi măcar trei zile de gândire! se rugă vizirul.

Şi padişahul se învoi. Se gândi vizirul o zi, se gândi două zile, dar cum să-l taie pe el capul cel cu minte puţină la tâlcul unor astfel de cuvinte încâlcite? Groaza puse stăpânire pe vizir, căci se apropia sorocul dat de padişah şi ştia că nu-i de glumit cu hotărârea stăpânului, o dată luată. În cea de a treia zi, văzând că n-o să izbutească a ieşi singur din impas, alergă la coliba cu pricina.

– Uite ce-i, fato, zise el, dacă n-am să dau de tâlcul vorbelor pe care le-ai schimbat cu însoţitorul meu, acum două zile, are să fie vai şi amar de mine. Vrei să mă ajuţi?

– Te-ajut cu dragă inimă, rosti fata, numai că pentru fiecare întrebare în parte va trebui să-mi dai câte o sută de galbeni.

Să se mai tocmească vizirul, când era în joc viaţa lui?! Acceptă îndată.

– Bine, fie după vrerea ta, dar zi mai repede, fato, ca să mi se ia, în sfârşit, piatra de pe suflet.

– Taica e plugar. „S-a dus să facă din puţin mult" înseamnă că a ieşit la semănat pe ogor,

căci dintr-un bob de grâu va strânge, la vară, zece-douăsprezece boabe. Maică-mea e moaşă. Tocmai fusese chemată la o naştere. Se dusese, aşadar, să facă dintr-unul doi. „Aveţi casă frumoasă, dar coşul vă e cam aplecat pe-o rână", a mai zis însoţitorul tău, adică „de arătoasă eşti arătoasă, dar te uiţi cam saşiu". La care eu am răspuns: „Dar fumul iese drept", ceea ce înseamnă: „Cu toate astea, văd bine, fără greş".

– Dar însoţitorul meu de drum ţi-a mai zis ceva la urmă, o zori vizirul pe fată, nerăbdător: „Dacă-ţi trimit o gâscă, o jumuleşti?"

Fata izbucni în hohot de râs:

– Păi ce altceva am făcut eu acuma? Nu mi te-a trimis el pe tine, iar eu nu te-am uşurat chiar în clipita asta de câteva sute de galbeni?

Prinţul şi gutuia de aur

A FOST ODATĂ un prinţ şi pe acest prinţ prinsese pică o babă vrăjitoare.

Odată se înfurie atât de rău baba, încât nici una, nici două, îi strigă prinţului:

– Să nu-ţi mai afli liniştea, până n-oi găsi-o pe fata prefăcută în gutuie de aur!

Aruncă blestemul şi fugi iute să se ascundă în casă. Şi, din clipa aceea, prinţul căzu pe gânduri. Dacă până atunci el era veselia palatului, acum parcă zăcea bolnav de supărare şi întristare.

Într-o bună zi, fără să spună nimic părinţilor săi, prinţul porni încotro văzu cu ochii... nici el nu ştia unde... dar ştia ce caută. Şi, în cele din urmă, tot mergând, îi răsări în cale, ca din pământ, altă babă, care-l întrebă cu blândeţe:

– Încotro, fiule?

Prinţul îi povesti cum îl blestemase o vrăjitoare şi-i spuse verde, fără ocol, că el trebuia să găsească pe fata prefăcută într-o gutuie de aur. Şi că va trebui să ghicească în care din cele trei gutui din grădina balaurului este cea căutată, căci între timp aflase că un balaur era stăpânul gutuilor de aur şi că trei erau la număr.

– Ai noroc că m-ai întâlnit, îi spuse baba. Dacă mă asculţi, ai să răzbeşti. Simt că eşti un suflet ales şi vreau să te ajut.

– Îţi mulţumesc, mătuşico, spuse prinţul scoţând o pungă cu galbeni şi dându-i-o babei.

– Îi iau bucuroasă şi pentru ei îţi dau darurile astea, care-ţi vor folosi de minune.

Şi băbuţa îi dădu: o cutie cu unsoare, doi saci, unul cu pâine şi altul cu zahăr, o funie groasă şi o mătură cu coada lungă. Prinţul nu prea pricepu rostul acestor daruri, dar, neavând încotro, se încrezu în vorbele ei.

Merse el şi, după trei zile şi trei nopţi, ajunse într-o pădure. Când se gândea el să se mai odihnească puţin, iată că o droaie de dulăi, cu colţi ascuţiţi, se repeziră asupra lui, gata să-l sfâşie. Abia avu timp să arunce pâinea şi zahărul din saci, ca să-i potolească. Şi câinii îi dădură

pace. Apoi, uitându-se mai bine, descoperi două femei cu părul împletit în nişte cozi groase şi lungi, care cu greu trăgeau, dintr-o fântână, o găleată cu apă, legată de coada lungă a uneia din ele. Tânărul înţelese acum de ce-i dăduse băbuţa aceea şi o funie. Le întinse funia femeilor, bucuroase că acum nu mai era nevoie să se lase trase de păr, pentru fiecare găleată cu apă. Mai departe, văzu un cuptor uriaş, pe care-l curăţa de funingine altă femeie, zgâriind cu unghiile şi curăţindu-l cu mâna. Se grăbi să-i dea mătura aceea, făcută anume parcă pentru a curăţa bine cuptorul.

Mergând apoi şi mai departe, o grădină minunată apăru în faţa ochilor lui şi ceea ce-l fermecă, şi-l orbi aproape, erau trei gutui de aur ce străluceau într-un pom, la umba căruia străjuia un balaur fioros.

Între el şi grădină era un gard de fier cu o poartă înaltă. El scoase şi ultimul dar de la bătrână şi începu să ungă bine încheieturile porţii. Ca prin farmec, poarta se dădu în lături şi, tiptil-tiptil, prinţul întinse mâna şi luă cele trei gutui de aur. Când se trezi balaurul şi nu mai văzu în pom cele trei fructe de aur, începu să urle cât îl ţinea

gura; şi cum era greoi, nu se crezu în stare să fugă singur după prinţ, şi atunci se răsti la câini, să-l sfâşie. Iar ei, sătui şi recunoscători, îi spuseră, dând din coadă:

– Nu-i vom face nici un rău, căci ne-a dat pâine şi zahăr.

Se răsti atunci la femeile de la fântână, iar ele răspunseră:

– Nu-i vom face nici un rău, căci ne-a dat o funie cu care să scoatem apa din fântână!

Când balaurul ţipă spre femeia care curăţa cuptorul, nici ea nu voi să-i facă rău binefăcătorului ei. Iar poarta de fier, fericită că o unsese şi pe ea cineva, îi deschise larg drumul, să poată fugi de urgia balaurului. Şi de ciudă că pierduse gutuile de aur şi nimeni nu-l mai asculta, balaurul, biruit, îşi dădu duhul.

Prinţul nu mai avea răbdare să vadă în care dintre cele trei gutui era aleasa inimii lui. O deschise pe prima şi din ea zbură un porumbel alb, o deschise pe a doua şi se întâmplă la fel. O deschise şi pe a treia şi din ea apăru o fată atât de frumoasă, cu ochii ca seninul cerului şi cu cosiţele ca spicele grâului în lumina soarelui, încât prinţul căzu la picioarele ei, ca fermecat, şi o ceru

de soţie. Fericită acum, că scăpase de vraja în care încremenise atâta vreme, fata îi sări de gât şi se arătă bucuroasă să-i fie soţie. Şi împreună se întoarseră la palat, unde făcură o nuntă de trei zile şi trei nopţi, ca în basme.

Ciocănitoarea şi vulpea

O CIOARĂ îşi făcuse cuibul printre ramurile unui copac. În el depuse trei ouă din care ieşiră trei puişori fără pene, trei ciocuri mici. O vulpe din împrejurimi prinse de veste şi se grăbi să ajungă acolo.

– Ei, coană cioară! Eu sunt un biet tăietor de lemne. Stăpânul acestei păduri m-a trimis să tai anume acest copac, spuse şireata de vulpe.

Speriată, cioara începu a se tângui:

– Te rog, bunule tăietor de lemne, îngăduie-ne un răgaz! Să crească mai întâi cei trei pui ai mei şi apoi mă voi duce în căutarea altui copac, unde să-mi fac un alt cuib.

– Eu mă încred în vorbele tale, dar, ca să creadă şi stăpânul meu în vorbele mele, va trebui să-i duc un zălog; ce-ar fi să-mi dai un pui din cei trei ai tăi?

Cioara nu se lăsă iute convinsă, cârâi ea ce cârâi, dar până la urmă făcu întocmai.

A doua zi însă, vulpea era din nou în faţa aceluiaşi copac.

– Întâmplă-se orice, coană cioară, eu trebuie să tai azi copacul acesta! strigă vulpea.

Speriată şi mai rău, cioara o imploră:

– Nu mă alunga de aici, şi-i voi trimite stăpânului dumitale, deşi mi se rupe inima, pe un alt pui de-al meu drept zălog.

Vulpea făcu nazuri, dar se prefăcu apoi înduioşată şi în cele din urmă primi târgul. Cu alt pui de cioară la ea, îi mai îngădui bietei păsări să stea un timp în cuibul ei.

La câteva zile după această întâmplare, iată că pe deasupra copacului unde-şi avea cuibul chiar cioara înşelată de vulpe, zbură o ciocănitoare. Când o văzu pe cioară atât de mâhnită şi cu un singur pui lângă ea, îi strigă:

– Ei, coană cioară, ce ţi s-a întâmplat de eşti atât de posomorâtă?

Şi cioara îi povesti toate cele petrecute.

– Sunt sigură că n-a fost nici un tăietor de lemne, gândi cu glas tare ciocănitoarea. Mai degrabă cred că a fost o scorneală a şiretei de

vulpi. Răspunde-i cu îndrăzneală când oi mai vedea-o: „Du-te de aici, du-te iute, căci nu-ţi mai dau nici un pui de azi încolo!"

Şi într-adevăr, a doua zi, vulpea nu întârzie să vină, amenințând-o pe cioară că acum trebuia neapărat să taie copacul acela. Dar cioara îi răspunse de astă dată întocmai cum o învăţase ciocănitoarea.

Înfuriată la culme după un răspuns atât de cutezător, vulpea îi strigă înveninată:

– Nu-i din capul tău ce spui acolo, astea-s vorbele ciocănitoarei, dar am s-o învăţ eu minte şi am să mă răzbun pe ea şi pe puii ei.

Şi alergă în goana mare.

Se întinse la un moment dat pe iarbă şi căscă gura, prefăcându-se că-i moartă. Nici nu trecură câteva clipe şi iată zburând pe acolo chiar ciocănitoarea. Ca să se încredinţeze că era într-adevăr moartă, începu să o pigulească; dar când să ajungă la cap, vulpea căscă o gură cât toate zilele şi haţ! o prinse. Cu o ultimă speranţă, ciocănitoarea o întrebă:

– De ce mă ţii între fălci? Ce rău ţi-am făcut eu ţie?

– Ce rău mi-ai făcut tu mie?...

Dar nici nu apucă să-şi termine vorba bine, căci, de cum deschise botul, ciocănitoarea ţâşni afară, zburând cât mai sus pe copacul cel mai apropiat. De furie, vulpea încercă şi ea să sară după ciocănitoare, dar, după ce se căţără până la jumătatea copacului, alunecă şi rămase moartă pe loc. Aceasta i-a fost răsplata binemeritată.

Boul, măgarul şi cocoşul

A FOST ODATĂ un om căruia soarta îi hărăzise un dar cu totul neobişnuit: înţelegea graiul animalelor. Dar i s-a prezis la naştere că, în ziua în care şi-ar fi destăinuit acest dar altcuiva, avea să moară. Nici propriei lui soţii nu avea voie să-i mărturisească. Amândoi trăiau într-o casă frumoasă la ţară, îndestulaţi cu de toate. În grajd, în apropierea casei, aveau un bou şi un măgar.

Într-o dimineaţă, pe când se afla în grajd împreună cu soţia lui, omul nostru îl auzi pe bou cum îi vorbea măgarului:

– Prietene, dac-ai şti cât de mult invidiez traiul tău tihnit şi felul tău de muncă!

– E adevărat că pe mine mă ia stăpânul numai din când în când să-i duc povara, pe când tu ieşi zilnic la câmp. Un animal, ca şi un om, are câteodată nevoie de un sfat. Prefă-te bolnav o

zi, două şi poate te mai lasă aici în staul să te odihneşti. Fă-te că nici mâncarea nu te îmbie!

Boul îi mulţumi; îl privi galeş şi făcu întocmai.

A doua zi de dimineaţă, îngrijitorul văzu că mâncarea era aproape neatinsă, iar boul zăcea într-un colţ. Atunci se gândi: „Animalul ăsta e bolnav!..." şi alergă să-i dea de ştire stăpânului său. Dar cum el ştia despre ce e vorba, zâmbi.

– Dacă bietul animal este aşa de rău bolnav, atunci ia măgarul şi pune-l în jug în locul lui, spuse stăpânul.

Chiar aşa şi făcu îngrijitorul. La întoarcere, de cum îl văzu boul pe măgar, se repezi să-i mulţumească pentru sfatul dat. Era odihnit, în timp ce măgarul venise gâfâind de la câmp, mai mult mort decât viu.

– Ce deştept ai fost tu, prietene, şi când te gândeşti că oamenii te au exemplu de cap tare! Am făcut aşa cum m-ai învăţat şi iată-mă acum odihnit şi cu chef de viaţă.

– Eu, deştept? Nu vezi în ce hal sunt? Sfatul meu o fi fost bun pentru tine, dar pe mine m-a îmbolnăvit! răcni măgarul de se cutremură staulul.

Tocmai când intră stăpânul în grajd, auzi următoarea discuţie:

– Ce-ai de gând mâine dimineaţă? zicea boul. Eu fac iarăşi cum mi-ai spus tu. Mă tolănesc pe jos şi fac pe bolnavul, cu ochii întredeschişi.

– Ar fi vai de tine! îi întoarse vorba măgarul. Adineauri am auzit cum spunea stăpânul: „Dacă nici mâine nu se înzdrăveneşte boul, e mai bine să-l tăiem!"

– Vai de mine! trase un muget boul.

– Aşa că, ascultă-mă şi de astă dată: Mănâncă tot şi arată-te voios mâine, căci de nu...

Stăpânul, auzind acestea, plecă şi intră în casă, râzând în hohote!

– De ce râzi cu atâta poftă? îl întrebă soţia lui.

– Nu pot să-ţi spun.

– Cum aşa, nu poţi?

– Nu pot să-ţi repet ceea ce am auzit vorbindu-se în grajd. Eu înţeleg graiul animalelor. Dar dacă repet cuiva ceea ce tălmăcesc eu când le aud glasul, mor chiar în clipa aceea.

– Prostii! Nu cred. Vreau să-mi spui imediat tot! strigă nevastă-sa.

Plânse, ameninţă, se înfurie ea într-atâta, încât bietul om, la stăruinţele ei, se hotărî în sfârşit să-i destăinuie toate câte le auzise şi să-şi facă testamentul.

Zadarnic interveniră rudele lor cu tot felul de rugăminţi în faţa soţiei bietului om, căci nimic n-o înduplecă din încăpăţânarea ei.

În timp ce-şi conducea, spre poartă, rudele posomorâte, sărmanul osândit îl văzu în curte pe credinciosul lui câine şopăcăind cu cocoşul. Rămas singur, ascultă vorba lor.

– Ai auzit ce-a păţit stăpânul nostru? Soţia lui ţine morţiş să-i dezvăluie taina lui cea mare – el cunoaşte vorbirea noastră. Dar, dacă o dezvăluie cuiva, moare imediat! Ea nu-l crede şi o ţine una şi bună, să-i spună ce-a auzit vorbindu-se în grajd.

– Măi, ce stăpân caraghios avem! Cincizeci de neveste stăpânesc eu în curtea asta şi el nu e în stare să-şi ţină în frâu o singură nevastă?

– Şi mă rog, ce-ar trebui să facă, după mintea ta de cocoş?

– Nimic mai simplu: să-i dea o sfântă de bătaie şi să-i spună: „Iată-mi secretul!" Şi să-i mai dea o altă bătaie, mai zdravănă, până ce-o face-o să spună că-i ajunge cât a aflat şi nimic altceva nu mai vrea să ştie.

Cu o privire năucă, omul urmări cele două animale cum se îndepărtau... Sări ca ars de pe

locul unde încremenise şi se grăbi să ajungă în odaia unde o lăsase pe soţia lui. Şi fără să mai ţină seama de ţipetele ei, se porni cu o ploaie de lovituri pe spinarea încăpăţânatei lui soţii. Şi nu se mai opri decât după ce o auzi cu un fir de glăscior cum îi cere iertare pentru răutatea şi neîncrederea ei, făgăduindu-i că de azi încolo nu va mai ieşi din cuvântul bunului ei soţ.

Aşadar, datorită minţii unui cocoş, bietul om îşi regăsi pacea în casă şi rămase în viaţă.

Băiatul cel sărac şi boabele de mazăre

ODATĂ, un om sărac, neputând să-şi mai întreţină feciorul, îi spuse aşa, într-o zi:

– Sunt atât de sărac, că nu am nici pentru mine o bucată de pâine. Va trebui să te duci undeva să lucrezi. Eu nu te mai pot întreţine. Cât timp ai fost mic şi neputincios, ţi-am dat de mâncare, m-am lăsat adeseori flămând, numai ca să ai tu ce duce la gură. Dar acum nu mai pot, sunt aşa de sărac...

Fiul îl ascultă cu amărăciune. Îşi dădea seama că tatăl are dreptate şi-i spuse:

– Bine, tată, înţeleg şi îţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine. Uite, mă duc să-mi caut de lucru.

– Nu-ţi pot da decât un singur sfat: nu uita că nu trebuie să dispreţuieşti ce găseşti în cale. Ia-l cu tine şi păstrează-l cu grijă!

Se îmbrăţişară şi se despărţiră. Fiul luă traista pe umăr şi plecă pe drumul nesfârşit şi prăfuit, în lume.

Merse, merse, şi dădu în cale peste un bob de mazăre. Îşi aduse aminte de cuvintele tatălui său, luă de jos bobul de mazăre şi-l vârî în traistă. Mergând mai departe, zări un alt bob de mazăre. Îl ridică şi-l vârî în traistă. Înspre seară, dădu tot peste un bob de mazăre; îl ridică şi pe acesta şi-l vârî în traistă.

Se făcuse întuneric când ajunse la un conac boieresc. Se opri sub pridvor şi o întrebă pe cucoana care stătea într-un jilţ, împreună cu fiica sa:

– Să-mi fie cu iertare, v-aş întreba ceva: aş putea să înnoptez în seara aceasta la conacul dumneavoastră?

– Cum să nu, răspunse cucoana, măsurându-l din cap până în picioare.

Tânărul îi plăcea, dar şi mai mult îi plăcea fiicei sale, care coborî repede din pridvor şi deschise poarta, invitându-l să intre înăuntru. Tânărul, obosit de drum, se aşeză sub un copac, să răsufle niţel.

Cucoana alergă la soţul ei şi-i spuse:

– A venit un tânăr străin la noi. Vrea să rămână aici peste noapte. Nu ştiu, dar tare mi se pare a nu fi om sărac. A îmbrăcat el haine vechi, probabil vrea să nu fie recunoscut. Pare-mi-se că vrea să se însoare cu fiica noastră, că prea s-a uitat la ea. Dar om vedea noi cine-i.

Apoi chemă un servitor şi-i porunci:

– Ai văzut tânărul acela străin de sub copac? Pregăteşte-i un pat cât mai rău şi pândeşte să vezi ce face toată noaptea.

– Am înţeles, spuse servitorul şi plecă grăbit să îndeplinească porunca.

Cucoana se întoarse atunci spre soţul ei:

– Dacă, într-adevăr, e sărac şi necăjit, atunci va dormi şi în patul rău. Iar dacă-i din niscaiva casă bogată, atunci se va zbate toată noaptea, fără să doarmă. Aşa că mâine vom vedea.

Servitorul îi pregăti tânărului străin un pat cât se poate de rău, aşa cum i se poruncise. Tânărul se dezbrăcă şi se culcă, dar, fiindcă îi era teamă ca nu cumva să-i fure cineva traista, singura avere pe care o avea, o aşeză sub cap. Traista însă nu se putea închide şi cele trei boabe de mazăre se rostogoleau mereu afară, iar tânărul era nevoit să le caute în aşternut şi să le vâre din

nou în traistă. De-abia vâra un bob înăuntru, că un alt bob se rostogolea şi, până-l vâra în traistă, ieşea altul. Aşa s-a chinuit toată noaptea şi n-a pus geană pe geană, de frică să nu piardă cele trei boabe de mazăre.

A doua zi, cucoana întrebă, curioasă, pe servitorul care stătuse toată noaptea la pândă:

– Ei, cum a dormit?

– N-a dormit deloc. Toată noaptea s-a învârtit în aşternut.

– Aha, am spus eu că nu-i om sărac! se bucură ea şi alergă să-i spună vestea cea bună soţului şi fiicei sale.

Toţi trei se sfătuiră cum să facă să-l mai ţină încă o noapte pe tânărul acela străin la conac, pentru a se convinge dacă este, într-adevăr, de viţă nobilă şi nu sărac, aşa cum vrea el să pară.

Erau din cale-afară de prietenoşi cu el. Mâncară împreună, făcură o plimbare prin grădina conacului boieresc, iar când fu de amiază, l-au invitat cu ei la masa de prânz. După masa de seară, îl duseră într-o cameră frumos şi bogat împodobită.

„Treburile merg strună, cugetă tânărul. Văd că am nimerit într-o casă de oameni cinstiţi şi

cumsecade. La ce bun să mai aşez traista sub cap şi să caut toată noaptea boabele de mazăre? Văd că pot să form liniştit." Gândind astfel, tânărul agăţă traista în cuier, se dezbrăcă şi se aşeză într-un pat moale, cum nu mai văzuse niciodată până atunci, şi adormi buştean.

A doua zi dimineaţa, cucoana îl întrebă curioasă pe servitorul care stătuse toată noaptea la pândă:

– Ei, cum a dormit azi-noapte?

– Ca mielul. Nici măcar nu s-a mişcat.

– N-am spus eu? E de viţă nobilă. Poate chiar şi prinţ.

Fireşte, alergă numaidecât la soţul şi fiica ei să le spună marea bucurie.

După micul dejun, tânărul se ridică, le mulţumi la toţi pentru primirea, într-adevăr frumoasă, pe care i-au făcut-o, la care el nici nu se aşteptase, le dori tot binele şi dădu să plece pe drumul său.

– Şi unde te duci, prietene? întrebă boierul.

– Păi, mă duc pe drumul acesta nesfârşit. Unde? Nu ştiu nici eu, dar mă duc.

– Dacă aşa stau lucrurile, apoi nu-ţi dăm voie să pleci. De ce să pleci? Uite, fiica noastră e

de vârsta ta. Ai văzut-o, ai cunoscut-o şi nădăjduiesc că-ţi place. Dacă vrei, ţi-o dăm de nevastă. Mă învoiesc şi eu, şi mamă-sa, adăugă, arătând spre nevastă-sa care încuviinţă numai-decât din cap, bucuroasă.

Tânărul, auzind aceste cuvinte, înţepeni o clipă, dar îşi reveni repede şi, zicându-şi în sinea sa: „Apoi fie ce o fi", consimţi pe loc la această căsătorie neobişnuită.

În aceeaşi zi începu nunta, o nuntă mare, care a ţinut patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. În acest timp, toată lumea din împrejurimi era veselă, nu exista nici o faţă tristă, preafericitul mire nu-şi bătea capul ce va ieşi din toată povestea asta. Era vesel şi bine dispus.

După patruzeci de zile, cucoana îl chemă la ea pe ginerele său şi-i spuse:

– Copilul meu, nunta s-a isprăvit. E acum vremea să-i arăţi nevestei tale moşia şi castelul tău. Aşadar, mâine veţi pleca.

Când auzi de moşie şi de castel, tânărul fu cât pe-aci să ţipe şi să-i spună tot adevărul, că tată-său nu are decât o colibă dărăpănată şi atâta tot. Dar se răzgândi în ultima clipă şi dădu din cap, în semn că, a doua zi, se va duce cu nevastă-sa.

Fireşte, buna dispoziţie îi pieri îndată şi faţa lui arăta acum doar amărăciune şi îngrijorare.

– Ştiu că îţi vine greu să te desparţi de noi, zise soacră-sa, văzându-l atât de cătrănit. Dar, lasă, dragul meu, în curând vă veţi întoarce şi iarăşi vom fi împreună.

A doua zi, o trăsură frumos împodobită, la care erau înhămaţi patru cai albi, îi aştepta în curte. Luară cu ei trei saci de seminţe pentru hrana cailor şi un sac plin cu galbeni, pentru cheltuială. Vizitiul şi un servitor stăteau în faţă, iar tinerii căsătoriţi, în spate, pe perini moi de mătase. Când plecară, cucoana începu să lăcrimeze, dar soţul ei o trase de mânecă:

– Nu te mai smiorcăi! Ce vrei, să le faci inimă rea? Nu vezi cât sunt de amărâţi amândoi?

Trăsura se îndepărtă; la început, încet, apoi caii începură un trap vârtos şi un nor uriaş de praf se ridică în urma lor.

Tânăra soţie era amărâtă, dar şi mai amărât era soţul ei, pentru că, cel puţin aşa credeau vizitiul şi servitorul care-i însoţeau, e greu să te desparţi de părinţi! Tristeţea îl copleşi atât de mult pe tânărul soţ, încât nu scoase nici o vorbă, iar soţia sa se uita pe furiş la el. „Ce inimă simţitoare

şi delicată are, cugeta în sinea ei. Îi vine greu să se despartă de părinţii mei."

În acest timp însă, tânărul îşi bătea capul, îngrijorat, gândindu-se ce se va întâmpla când vor ajunge la coliba lui tată-său, veche şi dărăpănată. Şi era amărât peste măsură din cauza aceasta. Nevastă-sa mai zicea câte o vorbă, dar el tăcea, tăcea tot timpul.

Seara se lăsase de-a binelea când trăsura intră într-o pădure mare şi întunecoasă, încât caii de-abia mai vedeau drumul. Tânăra soţie se sperie, trase cu ochiul la bărbatul ei, cufundat în tăcere şi amărăciune. Stătu o clipă pe gânduri, apoi îl întrebă:

– Spune-mi, dragul meu, mai e mult până la castelul tău?

– A, e mult! Avem drum lung de străbătut până acolo, răspunse el. Uite, s-a lăsat întunericul, ar fi mai bine să aţipeşti un pic, că mai avem mult de mers.

Şi iarăşi se cufundă în tăcerea lui. Caii mergeau acum încet pe întuneric; trăsura se legăna uşor şi tânăra femeie aţipi. Când o văzu bărbatu-său dormind, se gândi în sinea lui: „Acum cred că e timpul cel mai potrivit să dispar". Trase

cu urechea la vizitiu şi servitor. Aceştia moţăiau şi ei, obosiţi de atâta drum. Tânărul se ridică încet, stătu o clipă aşa, în picioare şi, când se încredinţă că nu-l poate auzi nimeni, sări din trăsură. „Mai bine mort, decât să afle cât sunt de sărac", cugetă el.

Intră în pădure, dar nu apucă să facă decât câţiva paşi şi-i apăru în cale un bătrân cărunt.

– Încotro, tinere? Ce te-a găsit să intri în adâncul pădurii la ceasul acesta?

– Mă duc la moarte, zise el şi începu să-i spună, de-a fir-a-păr, toată povestea ciudată a căsătoriei sale, care va avea, după cât se pare, un sfârşit şi mai ciudat.

Bătrânul cărunt clătină din cap:

– Şi pentru asta îţi baţi tu capul? Mai bine du-te înapoi în trăsură şi mai mergeţi puţin. Veţi ajunge la castelul meu. Eu tocmai acum plec de-acasă şi mă întorc abia după un an. În tot acest timp, poţi să fii stăpânul castelului meu. Dar nu uita un lucru: în preajma reîntoarcerii mele, castelul se va cutremura. Străduieşte-te, tu şi nevastă-ta, să fugiţi îndată din castel. Dacă întârziaţi, fie numai o singură clipă, atunci, gata, veţi pieri amândoi.

Tânărul stătu un timp pe gânduri; apoi, dintr-o dată, luă hotărârea să facă aşa cum îl sfătuise bătrânul cărunt. Îi mulţumi pentru povaţă şi alergă spre trăsură, care tocmai atunci se oprise şi-l aştepta pe drumeag.

– Am coborât din trăsură, fiindcă am crezut că am apucat un drum greşit. Dar m-am convins că acesta este drumul cel adevărat, îi spuse el soţiei sale, care, între timp, se trezise din somn şi se neliniştise grozav când văzuse că bărbatul ei nu mai este în trăsură.

Vizitiul şi servitorul, care se speriaseră şi ei, întrebară nerăbdători:

– Mai e mult până la castel?

– A, nu, nu mai e mult! E aproape.

Vizitiul dădu bice cailor şi trăsura, cu tot întunericul, înainta acum mai repede.

La scurt timp, se zări un castel luminat. Vizitiul şi servitorul se întoarseră încântaţi spre tinerii căsătoriţi.

– Hai, mână, mână! zise tânărul, atras şi el de frumuseţea castelului.

Când ajunseră, la intrarea în castel stăteau patru rânduri de paznici, bine îmbrăcaţi, care le făcură plecăciuni şi-i salutară ca pe nişte stăpâni adevăraţi.

– A, castelul tău e mult mai frumos decât conacul nostru! zise tânăra soţie şi simţi, dintr-o dată, o mare bucurie şi mulţumire sufletească, fiindcă ascultase de maică-sa şi se căsătorise cu tânărul ce părea sărac.

Aşa au trecut săptămânile, aşa au trecut lunile, una după alta. Trăiau fericiţi în castelul cel frumos, dar timpul trecea şi în curând avea să se împlinească anul. Când se împlini un an, castelul începu dintr-o dată să se cutremure atât de puternic, încât se părea că totul se dărâmă. Deabia atunci tânărul îşi aduse aminte de cuvintele bătrânului cărunt şi se repezi să-şi ia nevasta şi să fugă. Dar nevastă-sa dispăruse fără urmă. Tânărul alergă din cameră în cameră, o căută în dulapuri şi pe sub mese, urcă şi-n pod; apoi reveni iarăşi şi alergă din nou, din cameră în cameră, se uită în dulapuri şi pe sub mese, urcă din nou în pod, dar nevasta nu era nicăieri, de parcă o înghiţise pământul.

În sfârşit, dădu în curte de o bătrână urâtă, care-l privi cu nişte ochi răutăcioşi. El nu mai ţinu seama de nimic, căci era mult prea îngrijorat de dispariţia nevestei sale. De aceea se întoarse spre bătrână şi o întrebă cu o voce blândă:

– Nu ştii cumva, măicuţă, unde e nevastă-mea? Am căutat-o peste tot, dar n-am găsit-o. Astăzi va trebui să fugim din acest castel, căci vom pieri dacă nu fugim înainte de reîntoarcerea adevăratului stăpân al castelului.

Bătrâna urâtă şi schimonosită îl privi cu ochii ei răutăcioşi şi spuse:

– Nu trebuie să tremuri aşa, omule! Caut-o pe bucătăreasă şi spune-i să trimită la moară şapte saci cu grâu de şapte ori semănat. Să macine grâul de şapte ori. Din făina astfel obţinută să frământe aluatul pentru pâine de şapte ori, apoi să-l lase să se coacă de şapte ori. Pâinea coaptă de şapte ori s-o aşeze la intrare. De restul nu trebuie să ai nici o grijă.

„De două ori m-a ajutat norocul. O dată, când am cerut să înnoptez la conacul boieresc, iar a doua oară, când m-am însurat. Poate că mă va ajuta şi a treia oară", cugetă tânărul.

Liniştindu-se, el se duse numaidecât la bucătăreasă şi-i porunci, aşa cum îl sfătuise bătrâna urâtă şi schimonosită.

Dar de-abia porunci, şi castelul începu a doua oară să se cutremure, atât de puternic, încât începură să i se crape zidurile.

„Castelul se va dărâma de o sută de ori, până ce se va coace pâinea aceea! îşi zise îndurerat. Dar fie ce o fi! Mai bine mor, decât să-mi las nevasta să îndure ruşinea şi umilinţa că s-a căsătorit cu un vântură-lume."

Bucătăreasa isprăvi de copt pâinea cu mult mai degrabă decât crezuse el. O aşeză la intrare în castel, aşa cum îi poruncise tânărul ei stăpân. Şi acesta a fost norocul lui.

Tocmai atunci venea valvârtej un zmeu uriaş, care avea şapte capete şi şapte limbi de foc îngrozitoare.

– În castelul meu e miros de om! strigă din depărtare zmeul, în timp ce limbile de foc jucau înfiorător, cu flăcări de câte şapte metri. Unde-i poarta? Unde-i poarta de fier a castelului meu? Nu mai recunoaşteţi pe vechiul vostru stăpân?! urla zmeul în faţa intrării.

În clipa aceea, cele şapte pâini coapte răspunseră:

– Degeaba te zbaţi, zmeule, degeaba! Numai dacă îngădui să fii de şapte ori semănat, de şapte ori secerat, de şapte ori măcinat, de şapte ori frământat şi de şapte ori copt, numai atunci îţi vom îngădui să intri. Altminteri, nu ne clintim din loc!

Zmeul se înfurie că poarta castelului nu vrea să i se supună şi o izbi cu atâta putere, încât castelul se învârti de trei ori în jurul său. Dar poarta tot nu se deschise. Năvăli cu atâta putere şi a doua oară asupra porţii, încât castelul se învârti de şase ori în jurul său. Dar poarta nici nu se mişcă din loc. Năvăli şi a treia oară, cu şi mai mare putere, încât zmeul se făcu bucăţi-bucăţi, împrăştiindu-se peste tot; şi astfel pieri în faţa porţii castelului, care nici de data aceasta nu se deschise.

Când îl văzu mort, tânărul observă un smoc de păr cărunt şi rămase încremenit: „Va să zică, ăsta era omul acela cărunt, care m-a invitat să stau în castelul său. Ce ticălos!"

Tânărul îi întoarse spatele, scârbit de înşelăciunea zmeului. Dintr-un colţ al grădinii, nevastă-sa venea, zâmbind, spre el. Aşa au rămas în castel amândoi, bucuroşi şi fericiţi. S-au dus în curând la părinţii ei. L-au vizitat şi pe bătrânul lui tată şi i-au dus tot felul de daruri. Au revenit apoi în castelul frumos şi bogat împodobit, unde poate că trăiesc şi astăzi, dacă nu cumva au murit.

Regele Vânt şi copiii împăratului

A FOST ODATĂ un împărat care avea doi copii. Erau o pereche foarte frumoasă: băiatul, chipeş şi mândru ca un soare, fata, gingaşă ca luceafărul de dimineaţă.

Într-o zi, regele ieşi cu odraslele la plimbare, dar nici nu apucă bine să dea bice cailor, că-i cotropi o pală de vânt şi copila pieri de lângă ei de parcă o înghiţise pământul.

Plin de amărăciune, împăratul o căută încoace şi-ncolo, trimise soli în toate colţurile împărăţiei, promiţând o răsplată de o mie de bani de aur celui ce-o va găsi, dar de nicăieri nu-i venea nici o veste bună.

În cele din urmă, băiatul îi spuse:

– Nu-ţi pierde speranţa, tată. Am să plec chiar eu în lume, să-mi caut sora.

Şi, fără să mai zăbovească, plecă la drum.

Merse prin munţi şi văi fără număr, întrebă prin târguri şi-n castele până departe, în satele pierdute de lume, dar nimeni n-o văzuse pe fată, nimeni n-auzise vreodată vorbindu-se de ea.

Tot mergând el aşa, ajunse lângă un lac mare, de pe care tocmai îşi lua zborul un stol de raţe sălbatice. Flăcăul îşi ridică puşca şi ochi în cea mai mare. Dar raţa îi strigă:

– Hei, prietene, nu trage! Poate ţi-oi fi şi eu de folos vreodată. Ştiu că umbli de multă vreme prin lume, să-ţi cauţi sora. Află că ea trăieşte în castelul Regelui Vânt.

Auzind cuvintele acestea, băiatul rămase uimit. Îşi aruncă puşca pe umăr şi porni mai departe. Nu după mult, se împiedică de un furnicar, care stătea de-a curmezişul drumului. Luă un băţ şi vru să-l împrăştie. Dar, dinăuntrul furnicarului, ieşi atunci o furnică zburătoare, care-i spuse aşa:

– Nu ne strica sălaşul, prietene, pentru că ţi-om fi şi noi de folos vreodată.

Tare se mai miră flăcăul auzind-o vorbind cu glas omenesc. Dar îşi văzu de drum fără să se atingă de furnicar. Merse el ce merse şi intră într-un crâng. Dar abia începuse să se piardă

printre copaci, că se împiedică în mijlocul potecii de o buturugă veche de plop. Trase spada să o taie-n două, când, dintr-o scorbură, ieşi Regina albinelor şi-i spuse aşa:

– Nu sparge buturuga asta, prietene, căci ne-am făcut în ea stupul. Ai milă, că poate te-om ajuta şi noi vreodată.

Flăcăul, mirat de cuvintele acestea, ocoli buturuga şi-şi văzu de drum.

Când ajunse la marginea crângului, drept în faţa lui văzu o stâncă înaltă, golaşă, şi pe vârful ei abia se zărea un castel: acela era castelul Regelui Vânt.

Încercă el să se caţere pe piatră cu mâinile goale, dar nu avea nici măcar un fir de care să se agaţe şi vântul sufla cu atâta înverşunare, că-l smulse de lângă peretele stâncii ca pe-o frunză. Ocoli stânca, doar-doar o găsi vreo spărtură, dar vântul îl suflă cu şi mai multă furie. Abia la a treia încercare, izbuti să găsească un drumeag, îngust cât o palmă de copil, pe care să calce şi să ajungă la castel.

Bătu cu nădejde în poartă, dar nu-i răspunse decât ecoul. Împinse poarta şi păşi cu teamă într-un coridor, străbătu o încăpere largă, apoi încă una,

şi încă una, fără să întâlnească însă vreun suflet. În cele din urmă, într-un turn, îl găsi pe Regele Vânt, care privea afară pe geam şi sufla din toate puterile. Aici era sălaşul vânturilor, de unde plecau toate spre cele patru zări.

– Bună ziua, cumnate, zise Regele Vânt, salutându-l pe tânăr. Ce mi-ai adus?

– Nu ţi-am adus nimic. Am venit să-mi iau sora pe care tu mi-ai furat-o.

– Bine, zise regele zâmbind, dar mai întâi trebuie să-mi dovedeşti că meriţi.

Şi-l luă de braţ conducându-l spre malul mării. Aici îşi scoase din deget un inel de aur, aruncându-l departe, în valuri.

– Dacă până mâine dimineaţă vei reuşi să-mi găseşti inelul, vom mai vorbi despre sora ta. De nu, te poţi întoarce acasă.

Regele Vânt îşi luă zborul, iar tânărul rămase amărât acolo, pentru că nu ştia cum să facă să pescuiască inelul. Se plimba abătut de-a lungul ţărmului, când o raţă sălbatică zbură drept spre el, i se opri la picioare şi-i spuse aşa:

– Nu te mai necăji, prietene! Ţi-am promis să te ajut, îţi aminteşti? Acum du-te să te culci şi eu îţi voi aduce inelul.

Fericit şi încrezător, tânărul plecă să se culce, iar dimineaţa, când se trezi, inelul sclipea pe degetul său.

În curând, Regele Vânt năvăli în odaie. Încruntă din sprâncene, văzând că prinţul îi întinde zâmbitor inelul, şi spuse:

– Bine, se vede că eşti un tânăr iscusit. Dar va trebui să mai treci printr-o încercare. Dacă vei reuşi şi de data asta, îţi vei recăpăta sora. Dacă nu, să te duci de unde ai venit.

Îl sui pe tânăr în cel mai înalt turn al castelului şi goli un sac cu seminţe de mac, risipindu-le spre toate colţurile împărăţiei sale.

– Până mâine dimineaţă să-mi aduni seminţele de mac, până la ultima, fără să se prăpădească vreuna din ele.

Şi Regele Vânt plecă în zbor, lăsându-l pe prinţ cu inima întristată. Cum să adune mulţimea de seminţe de mac, pe care vântul le împrăştiase spre toate colţurile lumii?

Se plimba încoace şi-ncolo prin turn, copleşit de amărăciune. Dar, dintr-o crăpătură, îi apăru în faţă o furnică zburătoare, care-i grăi astfel:

– Nu fi amărât, prietene! Ţi-am promis să te ajut, îţi aminteşti? Du-te liniştit să te culci şi voi aduna cu suratele mele seminţele de mac.

Prinţul, resemnat, se duse la culcare. Când se trezi, dimineaţa, seminţele erau acolo, făcute stivă, şi nu lipsea nici măcar una. Chiar în aceeaşi clipă sosi Regele Vânt şi din nou îşi încruntă sprâncenele, când prinţul îi încredinţă sacul cu seminţe.

– Prea bine, ai meritat să-ţi recapeţi sora. Poţi s-o iei cu tine.

Şi-l conduse pe prinţ într-o sală mare, unde se aflau douăsprezece tinere, care semănau între ele ca stropii de ploaie şi surâdeau, spunându-i:

– Bine ai venit, frăţioare, bine ai venit!

Tânărul privea nedumerit, când la una, când la alta, neştiind ce să creadă. Dar, dintr-o dată, Regina albinelor îi zumzăi la ureche, şoptindu-i:

– Nu te teme, prietene! Adu-ţi aminte că ţi-am promis ajutorul meu. Acum, priveşte cu atenţie încotro am să zbor, căci aceea este sora ta, pe capul căreia am să mă opresc.

Prinţul privi cu atenţie pe care dintre cele douăsprezece tinere se aşezase albina, se apropie apoi de acea fată, o sărută şi-i spuse Regelui Vânt:

– Ea mi-e sora.

Regele Vânt îşi încruntă sprâncenele din nou şi mormăi înciudat:

– Bine, bine, puteţi să plecaţi.

Prinţul şi prinţesa nu aşteptară să le-o mai spună o dată şi se grăbiră să ajungă acasă, unde împăratul îi îmbrăţişă fericit că-şi regăsise copiii, băiatul chipeş şi mândru ca un soare şi fata gingaşă ca luceafărul de dimineaţă.

Ursul şi ţânţarul

ÎNTR-O BUNĂ ZI, în vremurile îndepărtate şi de mult uitate, un urs stătea de vorbă cu un ţânţar. După ce vorbiră de una, de alta, ursul îl întrebă:

– Ţânţarule, tu, care nu faci toată ziua decât să înţepi alte animale şi să le sugi sângele, spune-mi şi mie care-i mai gustos?

– Fără îndoială, sângele de om, îi răspunse ţânţarul.

„Atunci şi carnea de om trebuie să fie cea mai gustoasă", se gândi ursul. Şi o porni în căutarea omului. Se întâlni cu un băieţaş.

– Tu eşti un om? îl întrebă ursul.

– Încă nu, dar în curând voi fi, îi spuse mândru băieţaşul, nebănuind tâlcul întrebării.

– Nu vreau să ştiu nimic din ce va fi; eu am nevoie de un om acum.

Mesre ce mai merse şi dădu de un biet cerşetor.

– Tu eşti un om? îl întrebă ursul.

– Oi fi fost eu cândva, dar azi am ajuns o zdreanţă, răspunse trist bietul cerşetor.

– Nu vreau să ştiu de ceea ce-ai fost, pe mine mă interesează ceea ce eşti, mormăi ursul şi plecă mai departe.

Dar tocmai trecea pe-acolo un voinic pe un armăsar alb. Şi ursul îl întrebă şi pe el:

– Tu ce eşti, voinice? Eşti un om?

– Şi încă ce om! Stai să vezi!

Şi voinicul nici nu termină bine vorba, că şi scoase spada să-l străpungă. Îl zgârie adânc şi, în timp ce ursul se târa spre vizuina lui, îl mai nimeri şi vreo două cartuşe în labă. Abia scăpă cu viaţă, ca să-i poată spune ţânţarului:

– O fi bună carnea de om, dar cu omul nu-i de glumit! Ştie să se apere mai bine decât noi. Am scăpat ca prin minune!

Şi de atunci ursul nu-l mai caută pe om cu prea multă stăruinţă, ci preferă să trăiască singuratic.

SE POVESTEŞTE că, odată, la poalele unui munte uriaş, trăia bătrânul Tunet. El avea trei fii. Cel mai mare era Soarele cel luminos, fiul cel mijlociu era Focul cel curajos şi puternic, iar prâslea era Luna cea frumoasă.

Tunetul se hotărî într-o zi să afle dacă îl iubesc sau nu fiii săi şi pe când aceştia ieşiră să are pământul, el îşi schimbă înfăţişarea, pentru a nu fi recunoscut de ei.

Astfel apăru el pe câmp şi începu să strige către fiii săi:

– Alergaţi cât mai repede acasă! Peste tatăl vostru s-a abătut o nenorocire! Va muri în scurt timp!

Soarele, fiul cel mare, începu să alerge spre casă mai repede decât toţi. În urma lui se grăbea Focul, iar Luna cea frumoasă se gândi: „De ce să mă grăbesc? Doi sunt de-ajuns. Chiar şi fără mine, ei ştiu ce au de făcut. Mi-e o foame cumplită! Întâi voi mânca, apoi mă voi îndrepta spre casă".

Îşi scoase proviziile din traistă şi începu să mănânce. După ce-şi potoli foamea, o luă uşurel spre casă.

Soarele ajunse acasă în mare goană. În prag îl întâmpină bătrânul Tunet, care îi spuse:

– O, tu, fiul meu cel mare, luminosule Soare! Tu eşti cel dintâi care te-ai gândit să-mi sari în ajutor. Eu te voi răsplăti. De-acum înainte tu vei sta sus pe boltă şi vei străluci în fiecare zi şi toţi se vor bucura de frumuseţea razelor tale.

Apoi apăru şi Focul. Tatăl îi spuse şi lui:

– Şi tu, fiul meu cel mijlociu, Focule neînfricat! Tu ai întârziat doar puţin, dar eu n-o să mă supăr pentru asta. Te voi răsplăti şi pe tine. De-acum înainte îl vei ajuta pe fratele tău mai mare. Tu îi vei încălzi pe toţi cei care suferă de frig.

Într-un târziu, apăru acasă şi Luna cea frumoasă. Supărat, Tunetul porni s-o certe:

– O, tu, fiica mea cea mică! Tu nu te-ai omorât cu firea să-mi sari mai repede în ajutor! De aceea tu vei străluci numai noaptea, fără să dai căldură oamenilor. Nimeni nu se va bucura de tine, precum se bucură de Soare şi Foc.

De-atunci Soarele străluceşte ziua, spre bucuria tuturor, Focul îl ajută, iar Luna poate fi văzută numai noaptea şi fără a da vreun strop de căldură. Poate şi de aceea se spune în popor că „Luna străluceşte, dar nu încălzeşte".

Păstorul şi hoţul

A FOST ODATĂ un hoţ care şi-a pus în gând să înşele un păstor.

Într-o noapte, pe când păstorul îşi păzea turma, i se păru că aude un zgomot neobişnuit. Şi într-adevăr, repezindu-se să vadă cine dăduse iama prin oile lui, nu mică-i fu uimirea dând nas în nas cu un om străin. Nu reuşi păstorul să-i desluşească bine faţa, căci luna stătea pitită în spatele unui nor.

A doua seară, hoţul încercă din nou să pătrundă în gospodăria ciobanului şi să-i fure câteva mioare, dar zadarnică îi fu strădania, căci dacă ziua păstorul era cu ochii în patru după oile sale, noaptea le veghea cu o sută de ochi.

Atunci, ce-i dădu prin minte hoţului? Cumpără o piele veche de lup, o umplu bine cu paie şi o luă cu el, iar, seara, o aşeză în aşa fel, încât şi păstorul s-o vadă.

Convins că înşelătoria lui îi va fi de folos, se duse ţintă la păstor şi-i spuse:

– Seara bună, drag păstor! M-a trimis lupul care a trecut prin părţile astea să-ţi cer în numele lui o pereche de oi pentru cină, dacă vrei să ai linişte din partea lui.

Păstorul, înfricoşat de lupul împăiat aievea, se grăbi să-i dea de îndată două oi din cele mai grase, numai să scape de furia lupului.

– Dă-i-le iute! Desigur că nu mă voi împotrivi dorinţei lui şi spune-i că-l salut cu toată supunerea.

Nici nu aşteptă hoţul să-şi termine vorba păstorul, şi o şi zbughi cu cele două oi după el, uitând de lupul împăiat. După asemenea izbândă, nu şovăi să repete păcăleala şi în seara următoare. Dar... la cele spuse de hoţ, răspunsul păstorului îi păru neaşteptat... Acesta îl altoi pe spinare, cu un ciomag, de nenumărate ori.

Nedumerit, hoţul îl întrebă:

– Dar cum, nu te mai temi de furia lupului? Ţi-ar putea lua toate oile dacă ar vrea!

– Ba poate mi-ar fi fost frică rău de el, dacă n-aş fi văzut cum un iepuraş trăgea, mai adineauri, paie din el, iar o cioară îl ciugulea de cap. În faţa unei atare lipse de respect din partea unor biete animale, de ce să i-l mai port eu?

CUPRINS

Poveste aromână
Păstorul Mina şi Muşata Lumii / 5

Poveşti armeneşti
Cei trei fraţi / 36
Moartea micului Kikos / 40
Să te-ntinzi cât ţi-e plapuma / 46
Ţesătorul cel înţelept / 47
Călătorii / 51
Mincinosul / 53
Vulpea, Lupul, Ursul şi Pasărea-de-Smarald / 55
Şchiopul, Spânul şi cu Chiorul / 62
Tălmăcitorul viselor / 71

Poveşti turceşti
Frumosul pescar / 81
Crăticioara / 92
Dacă-ţi trimit o gâscă, o jumuleşti? / 97

Poveste polonă
Prinţul şi gutuia de aur / 101

Poveste sârbă
Ciocănitoarea şi vulpea / 106

Poveste maghiară
Boul, măgarul şi cocoşul / 110

Poveste slovenă
Băiatul cel sărac şi boabele de mazăre / 115

Poveste cehă
Regele Vânt şi copiii împăratului / 129

Poveşti siberiene
Ursul şi ţânţarul / 136
De ce nu încălzeşte Luna / 138

Poveste albaneză
Păstorul şi hoţul / 140

Contravaloarea timbrului literar,
reprezentând 2% din preţul de vânzare cu amănuntul,
se va vira la Uniunea Scriitorilor din România,
cont virament nr. 45106262,
banca B.C.R. - S.M.B.

Redactor: **Maria Morogan**
Tehnoredactor: **Aura Iordache**
Culegere şi paginare computerizată:
Evelina Avramescu

Tiparul mediat de Agenţia "Litera"
şi executat la Concernul "PRESA"
sub comanda nr. 3237

ISBN 973-25-0581-8